ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5102 13/26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1902 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ՇԱԲԱՆ 1320 ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5102

درعلیه‌ده غلطه‌ده ❁ آره‌ولك ❁ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, Constantinople

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 ֆրն.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐ ՄԸ

Չեմ գիտեր թէ Ուսումն. Խորհուրդը ո՛ր աստիճան իրաւասութեան տէր կը ճանչնայ Թաղ. Խորհուրդ մը՝ Թաղային վարժարաններու մատակարարութեան տեսակէտով։ Ամէն պարագայի մէջ, չեմ կարծեր որ լիազօր իշխանութիւն տուած ըլլայ անոնց՝ ուզածնուն պէս չափելու ձեւելու վարժարանի մը նիւթական ու բարոյական տնտեսութեան հոգերը։

Եւ սակայն այսպէս չըլլար բնաւ։ Թաղ. Խորհուրդներ միշտ ինքզինքնին ազատ կը զգան՝ իրենց հաշիւներուն կամ նկատումներուն հիմամբ նուազեցնելու վարժարանի մը պիւտճէն, զեղչելու այս կամ այն դասը, ջնջելու այս կամ այն դասարանը, ճամբելու սա կամ նա ուսուցիչը, եւ ասիկա՝ գոնէ առ երեւոյթ՝ իրենց հաշիւները ծայրը ծայրին բերելու համար։ Անշուշտ Կազմական Կանոնագիրը իբր լուրջ ծրագիր մը գործադրութեան դրուելու համար պատրաստուած է, բայց այդ Թաղ. Խորհուրդներուն աչքին բոլորովին կը կորսնցնէ իր նշանակութիւնը, երբ դրամական անձկութեան պարագայ մը ծագի։

Այս վերջերս, օրինակի համար Պալաթու մէջ, Թաղ. Խորհուրդ մը այդ կարգի առարկութիւններով ուզեց վարժարանէն դուրս նետել տնօրէնը եւ քանի մը ուսուցիչներ։ Թաղ. Խորհուրդը կ'ըսէր թէ Թաղը տնօրէն մը եւ քանի մը ուսուցիչներ մէկանց պահելու վիճակին մէջ չէ եւ թէ քարոզիչն ալ կրնայ տնօրէնի գործը տեսնել, հոգ չէ՛ թէ ո՛չ պէտք եղածին պէս։ Եւ արդէն ի՛նչ հարկ իր արժանաւորութիւնը խնդիր ընելու, երբ ուսուցիչներուն ու տնօրէնին տրուած ամսականին մէկ տասներորդն իսկ չպիտի տրուէր քարոզիչ վարդապետին։

Ասկէ առաջ ալ, Իզմիրի մէջ, դարձեալ դրամական առարկութիւններով կէս առ կէս զեղչեցին քաղքին վարժարաններուն պիւտճէն, առիթ տալով լրագրական պայքարի մը, որ, եթէ չեմ սխալիր, գործը բոլորովին կնճռոտելու միայն ծառայեց։ Չեմ գիտեր նոյն իսկ թէ քաղքին արդի Ուսումն. Խորհուրդը, — որ իր ընտրութեան միջոցին ամէն կողմէ համակրանքով ողջունուեցաւ, — դարմանա՞ծ է այդ կացութիւնը, եւ կամ դարմանուա՞ծ էր իր պաշտօնի կոչուելէն առաջ։

* * *

Դրեթէ միեւնոյն բանը պատահած է քանի մը օր առաջ, Պոլսոյ ամենէն բարեկեցիկ թաղերէն մէկուն մէջ։ Թաղ. Խորհուրդը կէս առ կէս զեղչած է վարժարանին պիւտճէն, ջնջած է դասեր, ճամբած է ուսուցիչներ, եւ վարժարանին տնօրէնը, ինքն ալ թերեւս իր պաշտօնը վրայ չտալու համար չէ ուզած բնաւ բողոքի ձայն մը բարձրացնել, եւ կամ ուղղակի Ուսումն. Խորհուրդին միջամտութեան դիմել։ Ճամբուած ուսուցիչներէն մէկը, որուն հետ տեսնուեցայ առջի օր, եւ որ իր ճիւղին մէջ միակ վկայեալն էր այս տարի, ըսաւ թէ Թաղ. Խորհուրդը վերոյիշեալ որոշումը իրեն յայտնած է նոյն իսկ ճամբու դրուած օրը, առանց նախապէս տեղեկութիւն տալու, որպէս զի գոնէ կարենար ուրիշ տեղ մը պաշտօն գտնել, ու քիչ մը ատեն պարապ չմնալ։

Աս ալ նկատողութեան առնուելիք կէտ մըն է։ Երբ ուսուցիչ մը՝ առանց տասնըհինգ օր առաջ իմաց տալու կը հրաժարի իր պաշտօնէն, կարծեմ ամսական մը տուգանք կ'առնուի իրմէ։ Չեմ ըսեր թէ ասիկա դէշ կարգադրութիւն մըն է։ Ընդհակառակը՝ անհրաժեշտ կը նկատեմ զայն մեր վարժարաններու կանոնաւորութեան տեսակէտով։ Բայց երբ ուսուցիչ մըն է որ առանց պատճառի ճամբու կը դրուի յանկարծ, Թաղ. Խորհուրդը ի՛նչ պատիժ պիտի ենթարկուի։ Քանի որ ուսուցիչներէն մէկ ամսական տուգանք կ'առնեն այդ կարգի առիթներու մէջ, ինչո՞ւ իրենք ալ գոնէ մէկ ամսական մը տուգանք չտան՝ երբ ուսուցիչը անգործ կը թողուն յանկարծ, առանց առաջուց իմաց տալու։

Կ'ենթադրեմ որ Ուսումն. Խորհուրդը այս մասին որոշումներ, հրահանգներ, եւ այլն տուած ըլլայ. բայց ինչի՞ կը ծառայեն ատոնք երբ չեն գործադրուիր։ Մինչդեռ, խեղճ ուսուցիչներուն համար խնդիրը բոլորովին կը տարբերի։ Անոնց համար ալ որոշումն ու հրահանգը տուողը Ուսումն. Խորհուրդն է, բայց երբ անոնք պարտազանց գտնուելու ըլլան, իսկոյն կը տուժեն։ Մեր ուսուցիչներուն վրայ ծանրացող այս աստիճան անարդար դրութեան մը վերջ տալը պէտք չէ՞ որ տեսակ մը պարտք ըլլայ Ուսումն. Խորհուրդին համար։ Եթէ երբեք Ուսումն. Խորհուրդը՝ ուսուցիչներուն կեանքը ապահովագրելէ աւելի աշխատի անոնց իրաւունքները ապահովել Թաղ. Խորհուրդներուն քով, ապահովաբար շա՛տ աւելի մեծ օգուտ մը ըրած պիտի ըլլայ անոնց։

* * *

Դառնալով բուն խնդրին, պէտք է ընդունիլ որ նոյնչափ նուիրական պարտք մըն է Ուսումնական Խորհուրդին համար՝ վարժարաններու նկատմամբ Թաղ. Խորհուրդներու ունեցած իրաւասութեան ճշդումը, եւ այդ մասին տրուած կամ տրուելիք որոշումներու գործադրութեան հսկողութիւնը։ Թաղ. Խորհուրդները, ամէն անգամ որ նիւթական անձկութեան մը մատնուին, դպրոցին վրայ կը նետեն աչքերնին։ Տէրպապան ժամուց չառա՞ւ, դպրոցին պիւտճէն կը տուժէ։ Ժամկոցը ամսական կը պահանջէ, դպրոցին պիւտճէն է որ պիտի տայ։ Շինութեան մը համար դրա՞մ կը պակսի, դպրոցին պիւտճէէն պակսեցնելով բացը կը գոցեն։ Որո՞ւ հոգ թէ դպրոցը կը վնասէ, թէ դպրոցին պիւտճէէն խորհելով հարկ կ'ըլլայ ուսուցիչ պակսեցնել, դասեր զեղչել. կը բաւէ որ Թաղին միւս պէտքերը կը գոցուին։ Եւ կարծեմ հարկ չկայ ըսելու թէ այդ պէտքերը երբեք չեն կրնար կարեւոր ըլլալ ա՛յնչափ, որչափ է ինքնին կրթական գործը։

Այս ամէնը երեսի վրայ թողած ենք, կարեւորութիւն չենք տար բոլոր ասոնց, եւ ետքն ալ կ'ելլենք կը գանգատինք թէ մեր վարժարանները ամուլ շրջաններ կը բոլորեն։

Բնականաբար տարբեր բան մը չպիտի ըլլար։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՄԻՋՆԱԴԱՐԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

Հինաւուրց, ցնդած պատուելի մը, օր մը խելքին կը փչէ, հետեւեալ միջնադարեան հարցումներն ուղղելու կրօնաթերթի մը խմբագրութեան.

1. «Հանդերձեալ կենաց մէջ, ազգականք եւ բարեկամք, արդա՛ր թէ մեղաւոր, ինչպէս եւ ինչ աստիճանի ծանօթութիւն եւ յարաբերութիւն պիտի ունենան մէկմէկու հետ։»

2. «Մանուկ ննջեցեալք, ֆիզիքապէս եւ հոգեկան տեսակէտով, ի՛նչ մարմնով եւ ի՛նչ կարողութեամբ յարութիւն պիտի առնեն։ Մահուան ժամու վիճակո՞վ պիտի երեւին թէ պիտի աճին։»

3. «Աշխարհի վրայ չճանչցուած սիրելի մը պիտի ճանչցուի՞ երկինքին մէջ. օրինակի համար՝ հայրս պիտի ճանչնա՞յ զաւակներս, որոնք ծնած չէին (°) իր կենդանութեան ատեն։»

Տեսա՞ք հիմա թէ մինչեւ ո՛ւր կը հասնի եղեր մեր միջնադարեան պատուելիին խելքը, ո՛րչափ անդրաշխարհեան բաներ կը մտմտայ եղեր. երանի՜ իր աշակերտներուն...։

Եթէ այս հարցումները Արամ էֆ. Անտոնեանի ուղղուած ըլլային, ապահովաբար քրքիջ մը պիտի պատճառէին ու անմիջապէս զանոնք պարունակող թղթակը պատիւ պիտի ունենար հիւրասիրուելու մօտակայ զամբիւղին մէջ։ Սակայն կրօնաթերթին խմբագրութիւնը, չուզելով անպատասխանի թողուլ բորբոքած խելապատակի մը ծնունդ եղող այդ անօրինակ հարցումները, ժպտախառն տատամսումէ մը յ'ետոյ, կը փորձէ գոհացում տալ իր կարճամիտ թղթակցին, որ կը թանչէր, կը թառանչէր հոգեւոանց։ Հոս երկիւղածօրէն կ'արտատպենք տրուած պատասխանը բառ առ բառ.

«Կը թուի թէ մեր ազնիւ (°) բարեկամներէն ոմանք մեզի գերմարդկային գիտութիւն, կամ գէթ միւս աշխարհը նայելու եւ այս աշխարհի վրայ մեր տեսած երկրին պէս զայն նկարագրելու կարողութիւն կը վերագրեն։ Զոր օրինակ, մէկը գրկած է մեզ հետեւեալ հարցումները» (որոնք եւ արտատպուեցան վերը)։

Սակայն խղճահար խմբագրութիւնը վախնալով թէ մի՛ գուցէ իր գերազնիւ բարեկամը լիովին գոհացում ստացած չըլլայ այս հակիրճ բացատրութիւնով, որ ըստ ինքեան անկեղծութիւն կ'ենթադրէ, հարկ կը համարի $1\frac{1}{4}$ սիւնակ նուիրել լուսաբանելու համար անդրշիրիմեան խնդիր մը, զոր ճապէս անլոյծ կը նկատէ քանի մը տողեր։ Ինչ մեղքս պահեմ, ես չկրցայ որոշ ու ամփոփ գաղափար մը կազմել, երբ կարդացի այդ լուսաբանութիւնները։ Բայց մտածելով թէ կան խորաթափանց կամ խորամուխ (ո՛րը որ կը հաճիք) իմացականութիւններ, շահեկանութենէ զուրկ չէ անշուշտ գէթ անգամ մը կարդալ այդ լուսաբանութիւնները։ Այս պարագային մէջ, ես Արեւելքի ընթերցողներուն համբերութիւն կը մաղթեմ, պայմանաւ որ իրենք ալ կարողութիւն մաղթեն ինծի, քանի որ ներողութիւն յանձնկ'առնեմ ստորեւ արտագրել այդ $1\frac{1}{4}$ սիւնակը, տնտեսելով սակայն, մինչեւ մէկ աստիճան դիւրացնելու համար ընթերցումն ու ըմբռնումը միանգամայն.

«Ի՞նչպէս կրնանք գիտնալ այս բաները։

«Անդրշիրիմեան աշխարհին նկատմամբ ճիշդ այնչափ բան գիտենք՝ որչափ որ յայտնուած է Աստուածաշունչին մէջ, եւ նոյն Աստուածաշունչը կը գտնուի մեր թղթակցին ձեռքը (հոս կը սխալի՛ք, իր քով Ս. Գիրք չկայ, պէտք ալ չունի, արդէն կլլած է)։

«Չկայ սակաւաթիւ ուսեալներու (ի չարս որոնց է անշուշտ ձեր թղթակիցը!) միայն ծանօթ (°) ծածուկ (°) գրականութիւն մը, այս խնդիրներուն վրայ աւելի լոյս սփռող։

«Չկայ դժուարին գիտութիւն մը, որու տիրանալով կարող ըլլանք ըսել թէ ի՛նչ կը սպասէ մեզի ոգիներու աշխարհին մէջ։

«Կ'առնենք ինչ որ Քրիստոս եւ իր ներշնչեալ առաքեալները յայտնեցին, եւ զայդ իբրեւ հիմ գործածելով՝ իւրաքանչիւրս երեւակայական երկինք մը կը շինենք մեզի համար։

«Թերեւս ամէնքս ալ (այս հոգեպարար խօսքերն ընդօրինակողէն զատ) այսպէս կ'ընենք, եւ վնաս չունի այս, եթէ յիշենք թէ ամէն ինչ որ իրօք գիտենք, ամէն ինչ որ կրնանք ստուգիւ գիտնալ, Աստուածաշունչին մէջ բռուածն է։

«Արդարեւ քիչ բան կրնանք մանրամասնօրէն գիտնալ երկնային աշխարհին վրայ։

«Այն ա՛յնքան տարբեր եւ ա՛յնքան գեղազանց է բոլոր երկրաւոր պատկերներէն, որ անհնար է անոր վրայ պատշաճ գաղափար մը ստանալ ցորչափ մարմնի մէջ կը գտնուինք։

«Յօդուածագիրս (խմբագիրը) իր անձնական կրօնական զգացումներով հետզհետէ աւելի կը վարժուի (ու շատ լաւ կ'ընէք) դժուարին խնդիրներու լուծումը թողուլ ա՛յն ժամանակին, երբ անդրշիրիմեան աշխարհի պայծառ լոյսին մէջ մտած պիտի ըլլայ (մինչ, ըստ Ս. Գրոց, այժմէն գիտե՞նք այս փափուկ կէտը. եթէ գիտենք, երանի՜ է մեզ)։

«Այդ հոգեկան խնդիրները Աստուծոյ ձեռքն են եւ պիտի լուծուին անոր անսահման սիրոյն եւ ողորմութեան արժանաւոր կերպով մը (եւ որովհետեւ ձեր հեղինակ թղթակիցը նախաձեռնութիւն ունեցած է անդրադառնալու այս կէտին, ապահովաբար իրաւունք պիտի ունենայ յոյժ նպաստաւոր վախճանի մը, վա՜յ մեղաւորաց)։

«Նոյնպէս կրնայ ըսուիլ մեր եւ մեր բարեկամներուն (չմոռնա՛նք ձեր թղթակիցը) անդրշիրիմեան աշխարհին վերաբերող բաներուն նկատմամբ։

«Եթէ Աստուած յարմար դատած ըլլար, զանոնք մեզի կը յայտնէր։ Որովհետեւ, չէ յայտնած, կրնանք սպասել (բայց ձեր թղթակիցը չի կրնար սպասել, կ'ուզէ անպատճառ հիմակուընէ լուծել, վճռել անդրաշխարհեան բոլոր խնդիրները։

«Ծննդեան տարեդարձի նուէրներ՝ զորոնք մեր բարեկամներուն համար կը պատրաստենք, երբեմն ծածուկ կը պահենք մինչեւ որ օրը գայ (տափակ ու անպատշաճ չէ՞ք գտներ քիչ մը այս նմանութիւնը)։

«Նմանապէս Աստուած ծածուկ պահած է բաները՝ որոնք մեզի կը սպասեն մինչեւ որ երկնային աշխարհը մտնենք, որպէս զի հաճելի անակնկալի պէս ընդունինք զանոնք (վա՜յ մեզի նման մեղաւորներուն, եւ երանի՜ ձեր թղթակիցին նման արդարներուն)։

«Մեր թղթակցին հարցումներուն նկատմամբ կրնանք կրկնել ինչ որ ուրիշ առիթով մը ըսած ենք արդէն։

«Երբ յիշենք մեր երկրաւոր կեանքը, եւ երբ հաղորդակցութեան ազատութիւն ըլլայ անդրշիրիմեան աշխարհին մէջ, նոյն ատեն ի հարկէ պիտի ճանչնանք զիրար եւ պիտի կրնանք ծանօթանալ ուրիշ ժամանակներու սուրբերու հետ։

«Յօդուածագիրս (խմբագիրը) անգամ մը Լօսիբրէ անցնելու պահուն կնոջ մը հետ տեսակցեցաւ, եւ քանի մը վայրկեանի խօսակցութեամբ հասկցուեցաւ թէ երկուքն ալ Ամերիկայի նոյն գիւղէն են, թէեւ 30 տարիէ ի վեր զիրար չէին տեսած (անյարմա՛ր օրինակ)։

«Նմանապէս յաւիտենական երկայն (այսինքն՝ երկար) օրուան մէջ անտարակոյս պատեհութիւններ պիտի ունենանք երկրի վրայ մեզի ծանօթ (չմոռնանք ձեր թղթակիցը) քրիստոնեայ բոլոր բարեկամները տեսնելու։

«Գալով մեր թղթակցին երկրորդ հարցման, մեր մտքին մէջ յաճախ յուզուող հարց մըն է ան, քանզի թանկագին մանկիկներ ունինք (այսինքն ո՛ւնէինք) որոնք տարիներ առաջ մեզմէ բաժնուեցան, վասն զի Յիսուս կանչեց զանոնք (Ուրեմն ձեր թղթակիցը տպարը քարին զարկեր է, դուք ալ ամենուն պէս սեւ հողին յանձներ էք եղեր սրտահատոր սիրելիներ, սակայն փոխանակ բնազանցութիւնը քրքրելու, աւելի օգտակար չէ՞ր ըլլար բացատրել բնախօսօրէն թէ ի՛նչպիսի նախապահեստ միջոցներով կարելի է արգիլել այդ թանկագին ձագուկներուն կանխահաս մահը։

«Երբեմն մեզի կը թուի թէ շատ բան տալու յօժար ենք, գիտնալու համար թէ արդեօք տակաւին կը սիրե՞ն իրենց հայրը եւ կ'ուզե՞ն ողջունել անոր գալուստը երկինք եւ թէ արդեօք տակաւին տղո՞ւ պէս պիտի ըլլան երբ այդ տեսակցութեան օրն հասնի։

«Սակայն այս մին է այն բաներէն՝ զորոնք գիտնալու համար համբերութեամբ կը սպասենք հիմա։»

Պրծա՜յ, ինչպէս կ'ըսեն Կարնեցիները։

Բայց վախնամ թէ այդ $1\frac{1}{4}$ սիւնակն արտագրելու տաժանելի աշխատանքը կրելէս յետոյ, ոմանք յանդգնին զիս զրպարտել իբր թէ դիտմամբ սխալներ սպրդեցուցած ըլլամ ընդօրինակութեանս մէջ։

Եթէ դուք իմ տեղս ըլլայիք, այս զրպարտանքը հերքելու համար չպիտի՞ խնդրէիք զրպարտիչէն որ դիմէ Աւետաբերի Ծ.Դ. տարւոյն 21 սեպտ. 1902 թուակիր համարին 333—334 էջերուն, ուր պիտի գտնէ բնագիրը, անձամբ կատարելու համար համեմատական ստուգումները։

Սակայն ըստ իս խնդիր է ո՛չ այնչափ համեմատել կամ ստուգել, այլ գիտնալ թէ ո՛վ է այդ անդրաշխարհեան, անդրշիրիմեան, միջնադարեան հարցումներն ուղղող պատուելին։

Ո՞վ կրնայ ըլլալ, եթէ ոչ Ծաղիկի տխրահռչակ մէկ թղթակիցը, որ Աստուծոյ օրը քառասուն դիմակ կը գործածէ պարագային համեմատ, այն է Վարժապետեան էֆ. Մամիկոն, որ ի Տրապիզոն։

Կրցի՞նք արդեօք հասկցնել։

Կարին Ա. Ն. ԹՈԹՎԱՃԵԱՆ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԳՈՒԼԷՃՆԵՐՈՒ ՇՈՒՐՋԸ

Արեւելքի 5062 թիւին մէջ՝ Անցորդի, եւ 5082 թիւին մէջ Հ. Հ. ստորագրութեամբ «Միսիոնարներու շուրջը» խորագրով երկու յօդուածներու հանդիպեցան անշուշտ՝ ուշադիր ընթերցողները։

Թուրքերէն Աւետաբերի 44 թիւին մէջ —իբր հակազդեցութիւն— երեւցաւ՝ «Անատոլիա Գոլէճ» վերնագրով, Կ. Ա. ստորագրութեամբ յօդուած մը, — վերէն վար՝ ծիծաղելի ըլլալու աստիճան միամտութեան ակնոցով դիտուած ու թաքուն ակնկալութեան մը ունայն պատրանքովը սնդուած ճոռոմ ինքնագովութիւն մը։ Մանաւանդ հետեւեալ պարբերութիւնը պարզապէս հիանալի է. —«Պու չակիրտլէրի Անատօլու տաշրէլէրինտէն, Գարա տէնիզ, Մարմարա վէ Պահրը Ճէզայիր սէվահիլլէրինտէն վէ համթա Եունանիստանտան պիլէ ճէզպ էյլէյէն գուվվէի ճազիպէ էլպէթթէ անըն էնճիւմէնի մուալլիմանընը օլմալը տըր։ Նէ՛ ալա սէօզ, հէմտէ էօյլէ տիր, էքսիք խարէ էթմէզ։» Շիտակը, ի՛նչ ուսուցչական կաճառ։ Նախ, ըսեմ թէ այդ յիշած հեռաւոր կողմերէն քանի՛ մը աշակերտ եկած է, բուն իսկ գոլէճի 1901–1902 տարեշրջանի ցուցակէն ճշդելով. — 2 աշակերտ՝ Աթէնքէն — յոյն, 1 աշակերտ Սելանիկէն — յոյն, 3 աշակերտ Կ. Պոլիսէն — յոյն. ընդ ամէնը վեց աշակերտ. ասոր համար կ'արժէ՞ փառաւոր յիշատակութիւն մը ընել, այնպէս չէ՞...։ Պատճա՞ռը, սակայն, Աթէնքի մէջ, Պոլսի մէջ՝ օրինաւոր ու բարձր դպրոցներ չկա՞ն միթէ. պատճա՛ռը, որովհետեւ, Մարզուա՛ն, աղքատ ուսանողներու համար ամէնէն յարմար միջավայրն է, իր մաքուր օդո՛վն ու ջրով, իր դիւրակեցիկ պայմաններով։ Աթէնքի կամ Պոլսի ո՞ր դպրոցը 12 օսմ. ոսկի տարեթոշակով գիշերօթիկ աշակերտ կ'ընդունի։ Եւ այդ վեց աշակերտը ամբողջ գիշերօթիկներու ընդհանուր թիւին հազիւ 3%ն են։

Իրօք, Անատոլիա Գոլէճ զգալապէս յառաջդիմած է, ընդարձակ, հանդստաւէտ շէնքերով, հիւանդանոցով, երկսեռ որբանոցներով, աշակերտներու թիւով, մինչեւ 1902 տարին. սակայն իր զարգացումը աւելի քանակո՛վ եղած է քան թէ որակով, թէեւ, անցեալին մէջ փառաւոր փուլերէ անցած ու հմայիչ անուն մը, նախանձելի համբաւ մը թողած է։

Անցորդ, մօտէն տեղեակ չըլլալուն, որոշ գաղափար կազմած չէ անոր անցեալի մասին։ 1887–1902, հարիւրէն աւելի շրջանաւարտներ տուած է, որոնց մէջ Գոլէճին պատուաբեր եւ հանրութեան օգտակար անհատներ չեն որ կը պակսին։ Այսօր, ողջ, 98 ընթացաւարտներէն, 30ը ուսուցիչ եղած են, 14ը՝ քարոզիչ, 17ը՝ բժիշկ կամ ուսանող՝ բժշկական կամ գիտական բարձր հաստատութիւններու մէջ, եւ 37ը՝ վաճառական։ Կը տեսնուի թէ, ամէնէն շատ գործնական կեանքի յարմար շրջանաւարտներ ունեցած է. միայն, հանրածանօթ Իբրահիմեան եղբարց վաճառատուներուն մէջ տասնեակ մը գոլէճականներ կը գտնուին։ Վարժապետ, քարոզիչ, բաղդատաբար աւելի քիչ։ Գիրի մարդ, միայն քանի մը հատ, անոնք ալ ինքնաշարժութեամբ, իրենց ընդարձակ ձիրքերուն, բնածին տաղանդին շնորհիւ եղած են ինչ որ են։

Եւ այդ երեսուն ուսուցիչներէն մեր վարժարաններուն մէջ պաշտօնավարող միայն 7 հատ են այսօր. հետեւաբար, կրթական տեսակէտով, շօշափելի օգուտ մը, ցայտուն առաւելութիւն մը ունեցած չէ Գոլէճը մեր համայնքին համար, եւ ըլլալ յոյս չունինք որ այսուհետեւ պիտի ունենայ, քանի որ հետզհետէ միջազգային ըլլալէ աւելի յունական հաստատութիւն մը ըլլալու շաւիղին մէջ մտած է. 60–70 յոյն աշակերտներու համար, համալսարանական փրօֆէսոր մը եւ 2–3 օգնական դասատուներ պահելով, իսկ 150էն աւելի հայ տղոցներու համար ունի միայն երկրորդական դասատու մը՝ սոսկ օգնականով մը։ Քանի որ արդէն սկսած է իր անկումը, շնորհիւ իր այդ «Էնճիւմէնի մուալլիմանի»ն եւ մանաւանդ անոնցմէ մէկ քանին... որոնց վարչականները տեսնելու դժբախտութիւնը ունենան թերեւս, օր մը, Արեւելքի ընթերցողները։

Եւ սակայն իր օգտակարութիւնը ունեցած է Գոլէճը— թէեւ անուղղակի— Ուսման, գիտութեան յարգը, դաստիարակութեան անխուսափելի պէտքը չըզգած ու զգացնել տուած է հասարակութեան ռամիկ դասակարգին ալ։

Ասկէ 10–15 տարիներ առաջ, 24–36 ոսկի տարեթոշակով պաշտօնավարող վարժապետներ շատ քիչ էին, այսօր նոյնչափ թոշակով ուսուցիչ գտնել շատ դժուար է, քանի որ 60–70 ոսկի թոշակ առնողներ քիչ չեն։

Նաեւ մեծ ազդակ եղած է մեր վարժարաններուն յառաջդիմութեան, թէ՛ Մարզուան, թէ՛ շրջակայ քաղաքները. անուրանալի ճշմարտութիւն մըն է ասիկա։

Սիրելի ընթերցողներ, «Օտարը միշտ օտար է» ըսելով չանարգենք օտարին ամէն ինչը։ Օտարը լաւ կողմեր ալ ունի, իմաստութիւնը՝ անոնցմէ օգտուիլն է։

Օտարը իրաւունք ունի իր ուզածին պէս կրթելու իրեն դիմողները,—ո՛վ ինչ կրնայ ըսել։ «Գոլէճները սանկ են», «Գոլէճները նանկ են», օգուտ չունին այս զրպարտութիւնները, քանի որ օտարին դպրոցը յաճախողները մեր զաւակներն են. ինչո՞ւ համար կը յանձնենք զանոնք օտարին, մանաւանդ ինչո՞ւ համար կանուխ, 12–14 տարեկան հասակի մէջ կը զրկենք, ինչո՞ւ չէք հոգ ըներ, հա՛յ ծնողներ, ինչո՞ւ չէք սպասեր որ ձեր զաւակները նախ շրջանաւարտ ըլլան ձեր վարժարաններուն մէջ, եւ յետոյ՝ երթան օտարին դպրոցը՝ բարձրագոյն կրթութիւն ստանալ։ Ինչո՞ւ. որովհետեւ, նախ չունինք, այո՛, չունինք օրինաւոր, բարձրագոյն ու տեւական դպրոցներ, բացառութիւններ կան թէեւ։ Երկրորդ՝ եթէ ունենանք իսկ, մեզմէ շատերուն կոյր փառասիրութիւնը, չոր հպարտութիւնը եւ տեսակ մը անսիրելիութեան ոգին այն ամէն բաներուն հանդէպ՝ որ մեր համայնքին կը պատկանին, վերջապէս տեսակ մը մոլեռանդ, թող չպիտի տան որ ձեր զաւակները միամիտ մեր վարժարաններուն հաւատան, [illegible] բայց նուիրական յարկերուն ներքեւ ու հոն շրջանաւարտ ըլլան։ Այո՛, տարին 20–30–50 ղրուշ չէք տար ձեր

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (30)

ԲՕԼ ՊՈՒՐԺԷ

ՍԻՐԱՅԻՆ ՈՃԻՐ ՄԸ

Գ.

ԱՌԱՋԻՆ ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ա՛հ, ինչո՛ւ համար փոխանցիկ չէ տարփանքն ալ։ Ի՜նչ հրէշային բան է որ երկու սիրահարներէն մէկը ա՛յնքան շատ զգայ եւ միւսը այնքան քի՛չ։ Այնքան քի՜չ մի։ Սակայն Արման, իր ժամադրութիւնները վերջացած պահուն, այնպէս կը խօսէր իր սիրուհիին հետ որպէս թէ խելայեղօրէն կը սիրէր զայն։ Իր սրտին իրական չորութիւնը խօսքերով պարտկելո՞ւ համար։ Միթէ պատճառը իր յուզուած ջիղե՞րն էին, որոնք զօրաւոր պարբերութեանց մէջ կը հանդարտէին, այնքան զօրաւոր որքան չէր նոյն ինքն Արման։ Կը ստէ՞ր թէ ոչ։ Եթէ նուազ վերլուծելու կարողութիւն ունենար, Էլէնի սիրահարուած պիտի կարծէր ինքզինքը, որովհետեւ բուռն տենչանքի վայրկեաններ կ'ունենար անոր մօտ։ Բայց գիտէր թէ անգամ մը որ հեռու գտնուէր անոր ներկայութենէն, բարոյական ընկճում մը, անհուն խոնջէնք մը կը զգար, իրերու ունայնութեան զգացումը կ'ունենար. մէկ խօսքով՝ վերսկսումը այն հոգեկան թմրութեան, զոր կալվանիզէ կ'ընէր իր զգացողութեան տենդը, առանց զայն ցրուելու։ Իսկ Էլէն, այդ պահերուն մէջ, կ'ըմպէր Արմանի բերնէն ելած իւրաքանչիւր բառ, իբր ըմպելի մը որով պիտի կրնար արբշռութեամբ կարել անցնիլ այն միջոցը որ զինքը կը բաժնէր յաջորդ ժամադրութենէն... Սակայն բարձին վրայ կատարուած խօսակցութեան մը միջոցին էր որ, Արման յենած մանկամարդ կնոջ թեւին վրայ, իսկ Էլէն անոր կուրծքին վրայ պառկած, արտասանուեցաւ հիասթափութեան առաջին խօսքը. այնուհետեւ Էլէն սկսաւ իր Արմանը տեսնել ո՛չ թէ իր երազին կրկներեւոյթին մէջէն, այլ այնպէս ինչպէս որ էր ան, իր հոգիին [illegible], մահացու չարութեամբ։

—«Ա՜հ, որքա՛ն կը փափագիմ տղայ մը ունենալ քենէ,» մրմնջած էր Էլէն, իր հայեցողութիւններէն մէկուն միջոցին, «տղայ մը որ քու աչքերդ ունենայ,» ու ձեռքը վեր բարձրացուց իր սիրահարին արտեւանունքները շօշափելու, «որ այս բերանը ունենայ,» ու իր մատները քսեց անոր բերնին։ «Որքա՛ն պիտի սիրէի։»

—«Չեմ մաղթեր որ այդպէս ըլլայ,» պատասխանեց Արման, «շատ պիտի տխրիմ, տեսնելով որ իր հօրը պէս պիտի համբուրէ ինծէ տարբեր մէկը։»

—«Բայց այդպէս չպիտի ըլլայ» գոչեց Էլէն։

«Բայց պէտք է որ այնպէս ըլլայ,» յարեց Արման։

—«Քեզի հետ պիտի գամ,» ըսաւ մանկամարդը, «եւ պիտի բանադատուիմ ընելու այդ բանը։ Ալֆրէտ ինչպէս վար պիտի դնէ զիս, քանի որ իրեն չեմ վերաբերիր ալ եւս։»

Մինչ Էլէն կ'արտասանէր այս պարբերութիւնը, Արման անոր կը նայէր, միեւնոյն ատեն խորհելով. «Ասիկա ալ եւս... ինչ տարօրինակ պէտք կը զգեն բոլոր կիները՝ պարծելու թէ իրենց ամուսիններուն չեն վերաբերիր ալ եւս...» Ու հակառակ իր կամքին, իր դէշ ժպիտը ունեցաւ, այն ժպիտը՝ որով նմանօրինակ ուրիշ խոստովանութիւններ ալ ընդունած էր տարբեր բերաններէ. այդ ժպիտը բաւ եղած էր որ այն կիները որոնք իր քով եկած էին, ալ եւս չվերադառնան։ Այնքա՜ն դիւրաւ կը փոխեն իրենց սուտերը... Բայց Էլէն որ չէր ստեր, չկրցաւ հանդուրժել ո՛չ այդ ժպիտին եւ ո՛չ ալ անոր ընկերացող նայուածքին։ Չէ՞ մի որ ատոնք չտեսնելու համար էր որ անձնատուր եղած էր իր սիրեցեալին։ Ասկէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով կը հանդիպէր տարակուսին, որով այնքան տառապած էր Արմանի հետ, իր յարաբերութեանց սկզբնաւորութեան միջոցին. եւ որովհետեւ ուղղամիտ, արի ու աննենգ էր, թախանձագին ըսաւ.

—«Չե՛ս հաւատար որ միեւնոյն ատեն երկու հոգիի վերաբերած չըլլամ... հոգիս, ըսէ թէ այդ կարծիքը չունիս մըրաս... Այն օրէն ի վեր որ քու սիրուհիդ եղայ, Ալֆրէտի կինը ըլլալէ դադրեցայ։»

—«Նախանձոտ չեմ,» յարեց Արման. «գիտեմ թէ կը սիրես զիս։»

—«Ըսէ որ նախանձոտ չես, որովհետեւ վստահ ես թէ մինակ քեզի կը վերաբերիմ,»

—«Եթէ կ'ուզես, կ'ըսեմ,» յարեց Արման, սրտնեղած Էլէնի թախանձանքէն, եւ մանաւանդ շատ անտարբեր՝ հայրութեան, փախուստի եւ [illegible] այն հեռանկարներուն նկատմամբ, զոր Էլէնի խօսքերը իր առջեւ պարզած էին. Արմանի խօսքերը այնպիսի հեգնութեամբ մը տոգորուած էին որ տարաբախտ կինը մտովի ըսաւ. «Չի հաւատար ինծի, չի հաւատար ինծի...»

Այդ իրիկուն, Էլէն տուն դարձած ատեն, մահացու կերպով տխուր կը զգար ինքզինքը։ Սենեակը առանձնացաւ եւ իր անկողնին մէջ պառկեցաւ, փոխանակ սեղան իջնելու։ Ճաշը պատրաստուեցաւ։ Իր վշտին մէջէն տարտամօրէն կը նշմարէր թէ ի՛նչ տարբերութիւն կար իր եւ Արմանի սիրոյն միջեւ։ «Ա՜հ,» կ'ըսէր մտքին «ի՛նչ բանի կարող չեմ ըլլար գլուխ... Զի՛ս սիրեր զիս...» — Ու միեւնոյն վայրկեան երկիւղով բռնուած, որով սառած էր այն իրիկունէն իսկ, երբ անձնատուր եղած էր Արմանի, տակաւին կ'ըսէր մտովի. «Իրաւունք ունի... Որքան այնքան դէշ բան է որ... Բայց պէտք է հասկնայ որ իրեն համար է ասիկա եւ նեղ չըլլայ...» Ու իր ձախողը կը դնէր այն բարձին վրայ, [illegible] մէջ իմանալով յանկարծ, ինչպէս կը պատահի շատ [illegible] հոգիներու։ Այս անգամ [illegible] շատ բուռն եղաւ, բայց չտեւեց։

(Շարունակելի)

դպրոցին, եւ օտարին կու տաք վեցպատի՜կը, տասնապատի՜կը...։

Ինչո՜ւ չուտ չուտ կը հանէք ձեր տղաքը Թաղային վարժարաններէն, ինչո՜ւ չուտ չուտ եւ չատ անգամ առանց բանաւոր պատճառի, երբեմն սոսկ Թաղականական կամ հոգաբարձուական քմահաճոյքի համար կը փոխէք ձեր կրթական պաշտօնեաները, նոյն իսկ, երբեմն, տարիներով փորձուած եւ ընտիր գտնուած եզական անձերը...։ Ու կ'ելլէք, անխորհրդաբար, կ'անարգէք, կ'աղարտէք, կը ծաղրէք ինչ որ օտարինն է։

Մասնաւորելով խօսքս Անաթոլիա Գոլէճին, անիկա չատ աւելի պիտի յառաջդիմէր, չատ աւելի օգտակար պիտի ըլլար, չատ աւելի լայն համեմատութեամբ պիտի սատարէր մեր կրթական չրջանակներուն, եթէ՝ ինքզինքը մաչող, ատող ցեղը իր մէջէն չըլլար...։ Բացատրեմ.— Տարիներ առաջ, միսիոնարութիւնը ընիկ տարրին հետ համերաչխօրէն գործելով, հոգաբարձուներէն (manager) երկուքը կամ երեքը ընիկներէն կ'ընտրուէին։ Տեղացիներ Մարզուանէն եւ չրջակայ քաղաքներէն որոչ գումար մը գրուած, մասամբ վճարած եւ հետզհետէ վճարելու խոստում տուած էին։ Տնտեսական տագնապի հետեւանքով չկրցան կատարել իրենց խոստումը։ Եւ ահա, նոյն իսկ այդ «Էնճիւմէնի մուալլիմուն»ի մէջ եղող տեղացի ցեցերուն չնորհիւ, այսօր ընիկ տարրը գրեթէ բոլորովին զրկուած է իր անվիճելի իրաւունքէն, քանզի եթէ երբեք ընիկ տարրը վերստանայ իր նախկին իրաւունքը, գէթ Հոգաբարձուներու ժողովին մէջ մէկ կամ երկու ձայն քուէ ունենալու, այդ ցեցերուն ոտքերը ջուրը կ'իյնան։

Այսպէս, սիրելի ընթերցողներ, գոլէճը կ'ըլլայ ու կը մնայ զուտ ամերիկեան վարժարան մը, հիմնովին տարբերելով Այնթապի Կ. Թ. Գոլէճէն, որ չնորհիւ ընիկ տարրին բացարձակ մեծամասնութեան, համերաչխ եւ իրապէս գովեստի արժանի գործունէութեան նպատակայարմար, իր կոչումին հաւատարիմ եւ գերազանցօրէն օգտակար հաստատութիւն մըն է։

Կը կրկնեմ, Անաթոլիա Գոլէճը այնքան ատեն լոկ ամերիկեան հաստատութիւն մը պիտի մնայ որչափ ընիկ տարրը չվերստանայ իր ձեռքէն բռնի, յանիրաւի խլցուցած արդար իրաւունքը եւ իսպառ դուրս չթափէ այն ցեցերը իրենց բոլոր ցանցերովը ու ազնիւ էնթրիկներովը...։

Բայց մինչեւ որ իրագործուի այդ ըղձանքը, մեր մատաղ սերունդը պիտի տուժէ՞...։ Հո՛ս է կենսական հարցը...։

Բարւոքեցէ՛ք, բարձրացուցէ՛ք տոհմային դաստիարակութիւնը, քաջալերեցէք կրթական կարող պաշտօնեաները, գնահատեցէք անոնց արժանիքը, վարձատրեցէ՛ք առատօրէն, մէկ խօսքով, սիրելի ըրէք կրթական գործը, ամէն դասակարգի անհատներուն, գգուելով անոնց կրթասիրական զգացումները ու պատշաճօրէն դիմելով անոնց՝ բարոյական ու նիւթական օժանդակութեան։

Քանի մը խօսք ալ ծնողքներու, մանաւանդ ձեզի՛, մարզուանցի ծնողքներ, դուք որ քիչ չատ չէնք չնորհք դպրոցի տէր ըլլալնուդ համար կը պարծիք, քիչ մը աւելի՛ հոգ, խնամք, քիչ մը աւելի գուրգուրանք ունեցէք ձեր դպրոցներուն վրայ։ Մի՛ հանէք ձեր զաւակները, տարաժամ, մի՛ ղրկէք զանոնք օտարին դպրոցը, չրջանաւարտ չեղած, Թողէք որ դպրոցի տեսչութիւնը, հոգաբարձութիւնը վայելէ՛ իր տարիներով Թափած քրտնաջոր աչխատութեան արդասիքը։ Մանաւա՛նդ, մայրենի լեզուն, տոհմային դաստիարակութիւնը ձեր դպրոցին մէջ թող սորվին ձեր զաւակները. օտար լեզուներէ առաջ, մայրենի լեզուն եւ տիրող պետութեան լեզուն թող սորվին ամէնէն առա՛ջ եւ ամէնէն աղէ՛կ։ Հերի՛ք ծաղրուեցա՛նք, հերի՛ք մատի փաթթոց եղանք, հա՛յ կապիկներ (ականջը խօսի Սոուերին) քանի մը բառ ֆրանսերէն, քանի մը բառ անգլիերէն Թոթովել տալով ձեր հոգեհատորներուն։

Կրթութիւն, ուսում, գիտութիւն, ամէ՛ն չունին, ուզածնուն չափ թող կարդան, բայց մեր վարժարաններէ չրջանաւարտ ըլլալէ ետքը։

Սամսոն ԱՐԳՈՍ

Արտաքին Լուրեր

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Երեսփ. ժողովին մէջ.— Տնտեսագիտական խնդիր մը.— Չափահաս ու անչափահաս գործաւորներ.— Պ. Միլլէրանի բանախօսութիւնը։

Բարիզ, 22 Նոյեմ.— Երեսփ. ժողովին այսօրուան նիստին մէջ Նախարարական կուսակցութենէն Պ. Լըրիթօ հարցապնդում մը ըրաւ, յայտարարելով որ 1900ի օրէնքին գործադրութիւնը անպատեհութիւններ ունի բացօթեայ աչխատող գործաւորներու համար։ Այդ առթիւ վիճաբանութիւն մը կատարուեցաւ չափահասներու, կիներու եւ տղոց աչխատութիւնները կանոնաւորելու մասին։ Առեւտրական նախորդ նախարար Պ. Միլլէրան որ 1902ի օրէնքին նախաձեռնութիւնը ունեցած է, չահեկան յայտարարութիւններ ըրաւ։ Հիմակուան առեւտրական նախարար Պ. Թրույեօ ըսաւ թէ պիտի չարունակէ իր նախորդին գործը։ Հարցապնդող երեսփոխանը՝ Պ. Լըրիթօ պարզելով իր հարցապնդումը ցոյց տուաւ կարգ մը կէտեր, որոնցմով 1900ի օրէնքին կիրառումը զանազան անպատեհութիւններ ունի։ Ցարեց թէ այդ օրէնքը որ աչխատութեան համար տասնըմէկ ժամ կը սահմանէ, նոյն իսկ չափահասներուն, աղետալի արդիւնք մը ունի բացօթեայ աչխատող գործաւորներուն համար, որո՛նք կ'ուզեն իրենց փափաքած ատենը աւելի երկարել աչխատութեան ժամը։ Պ. Լըրիթօ ըսաւ թէ ատիկա փոխարինութիւն մը պիտի ըլլայ իրենց, երբ ձմեռը կը պարտաւորուին աչխատութիւնները դադրեցնել։ Պ. Լըրիթօ եզրակացուց թէ առեւտրական նախարարութիւնը հանրային վարչութեան կանոնագիր մը սահմանէ, որով ապրիլ 1էն հոկտ. 1 կարելի ըլլայ աչխատութեան տեւողութեան մասին բացառութիւններ ընել։ Պ. Միլլէրան, առեւտրական նախորդ նախարարը, խօսք ուզեց։ Ժողովը մեծ ուչադրութեամբ ունկնդրեց։ Ատենաբանը նախ յայտարարեց թէ գործի տէրերու այն գանգատը թէ աչակերտ չկայ, օրէնքին կիրառմանը արդիւնքը չէ։ Պ. Միլլէրան յետոյ դէմ խօսեցաւ աջակողմի երեսփոխաններուն կողմէ եղած կարգ մը առաջարկութիւններու, որոնք ըսաւ ուրիչ արդիւնք չեն կրնար ունենալ բայց եթէ գործաւորները զրկել օրէնքին օգուտներէն։ Ատենաբանը ըսելով որ ի՛նչ պատճառի համար ժողովը պէտք է յարգէ օրէնքը, յարեց.

«Ատոր համար երկու պատճառներ կան։ Առաջինը, ապերախտութիւն մը պիտի ըլլայ այդ աչխատաւորներուն նկատմամբ, որոնք հանրապետական կուսակցութեան վերջին յաղթանակին մէջ այնքան մեծ բաժին մը ունեցան, երբ մատղուութիւն ցոյց տալ ջնջելու Երեսփ. նախորդ ժողովին սահմանած օրէնքը՝ աչխատաւոր դասակարգին համար։ (Ձախակողմեն կը ծափահարեն։) Երկրորդ պատճառ մը համար որ աւելի վճռական է հանրապետական կուսակցութեան մեծամասնութիւնը պէտք չէ վարանի։ Եթէ վարչական ներկայ դրութեան համանման երկու չրջաններու մէջ քաղաքային հաւասարութենէ զատ քաղաքական հաւասարութիւն տրուած է, հիմակուան Ֆրանսան հասկցած է որ իր պարտքն է զանոնք այն տեսակ վիճակի մէջ դնել որ ըմբռնեն իրենց պարտականութիւնները եւ գործադրեն իրենց իրաւունքները։ Ուսուցման ձրի ու պարտաւորիչ ըլլալու օրէնքը առաջին հանգրուանը եղաւ։ (Աջակողմեն պոռացին թէ խնդիրը ատոր վրայ չէ։) Այդ է ամբողջ խնդիրը։ (Ձախակողմեն կը ծափահարեն։) Քանի մը տարիէ ի վեր հանդիսատես կ'ըլլանք վարժարանէ ելլողներու ուսուցման, ժողովրդական համալսարաններու եւ ամէն տեսակ ընկերութեանց սքանչելի ծաղկումին, ուր աչխատաւորը, պատանին եւ կատարեալ մարդը կրնան ամբողջացնել վարժարանի մէջ իրենց ստացած տարրական դաստիարակութիւնը։ Ինչպէս կ'ուզէք որ այդ հաստատութիւնները գոյութիւն ունենան, երբ գործաւորին ժամանակ չտանք աչխատելու, մարդ ըլլալու, եւ իր օրական յոգնութիւններէն հանգչելու, ուրիչ տեսակ աչխատութիւններով։ (Ձախակողմեն բուռն ծափահարութիւններ։)

Ցետոյ առեւտրական նախարար Պ. Թրույեօ խօսք առաւ եւ պատասխանելով Պ. Լըրիթօյի հարցումին, ըսաւ թէ պատրաստ է օրէնքի տրամադրած փոփոխութիւնները ընել, երբ պարագաները զինքը ստիպեն. նաեւ պիտի գործադրէ Պ. Տօվէնի պահանջած փոփոխութիւնները փոքր արհեստաւորներու մասին, եթէ այդ փոփոխութիւնները մտնեն օրէնքին գծած չրջանակին մէջ։ Պ. Թրույեօ աչակերտներու խնդրոյն համար ըսաւ թէ կարելի է տագնապին դարման մը ընել, չափահասներու պաչտպանութիւնը ընդարձակելով եւ կիներու ու տղոց պաչտպանութեան հետ միացնելով։ Առեւտրական նախարարը չարունակեց.

«Կը կարծենք թէ աղէկ պիտի ըլլայ քննել որ կարելի է օրէնքին քիչ մը մեղմ տրամադրութիւնները այնպէս մը յարդարել որ աւելի ընդհանուր ու աւելի դիւրաթեք ըլլայ, յարմարի բոլոր չափահասներուն եւ կարելի ըլլայ գործադրել անհրաժեչտ նկատուած փոփոխութիւնները։ Նախարարութիւնը այդ միտքով է որ պիտի գործակցի Խորհրդարանին։ Պէտք չէ յառաջացումը դադրեցնել, այլ հարկ է զայն պահպանել ու արդարացնել։ (Ձախակողմեն կը ծափահարեն։)

Վիճաբանութիւնը աւարտած ըլլալով ժողովը 67ի դէմ 290 ձայնով ընդունեց օրակարգ մը որ հաւանութիւն կը յայտնէ նախարարութեան յայտարարութեանը, յարելով որ վստահ է թէ նախարարութիւնը պիտի գործադրէ 1900 մարտ 30ի օրէնքին տառը ու ոգին։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Սպիտակ Տետրակ մը.— Պոէր զօրավարներուն կոչը.— Պ. Չէմպըրլէնի ու Պոթա զօրավարին թղթակցութիւնը.— Տէ Պիրս Ընկերութիւնը.— Լորտ Միլների հիւրը։

Լոնտոն, 21 Նոյեմ.— Անգլիոյ կառավարութիւնը, այսօր, հրատարակեց Սպիտակ Տետրակ մը որ կը պարունակէ Պ. Չէմպըրլէնի եւ Պոթա զօրավարին միջեւ փոխանակուած թղթակցութիւնները՝ այն կոչին համար զոր վերջին անգամ. 25ին պոէր զօրավարները ուղղեցին քաղաքակիրթ աչխարհին։ Պ. Չէմպըրլէն նոյեմ. 6 թուական նամակով մը կը գրէ Պոթա զօրավարին թէ այդ կոչը, ներկայացուած վիճակին մէջ, կոցութեան անհիմն ու չափազանցեալ նկարչէշ մը տալու բնութիւնը ունի։ Պ. Չէմպըրլէն զարմացում կը յայտնէ թէ զօրավարները, իրենց յայտարարութեան մէջ, ըսած են թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը տրամադիր չէ նոր նպաստներ ընելու պոէր ժողովուրդին։ Գաղթային նախարարը դիտել կու տայ թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը բնաւ ետ չէ առած իր խոստումը՝ խիստ չափաւոր պայմաններով փոխատուութեան մը ձեւին տակ. բայց 75 միլիոն ֆր.ի նպաստը անշուշտ պիտի չաւելցուի։ Կեդրոնացման բանակետղերուն համար ալ Պ. Չէմպըրլէն դիտել կու տայ պոէր զօրավարներուն թէ ատոնք ամիսը հինգ միլիոն ֆր.ի կը նստին Անգլիոյ կառավարութեան եւ թէ անոնց հաստատումէն ի վեր 75 միլիոն ֆր.էն աւելի ծախսուած է անոնց մատակարարութեան համար։ Պ. Չէմպըրլէն կը յարէ թէ Անգլիոյ չահը կը պահանջէ անյապաղ վերցնել կեդրոնացման բանակետղերը եւ թէ միայն մարդասիրաբար է որ այդքան ծանր զոհողութիւններ յանձն կ'առնէ։ Պոթա զօրավարը նոյեմ. 12 թուական նամակով մը գոհունակութիւն կը յայտնէ Պ. Չէմպըրլէնի մտահոգ հարաւային Աֆրիկէ ուղեւորելուն համար։ Զօրավարը կ'ըսէ թէ պոէր պատուիրակները, հաչտութեան պայմանները ընդունելով, չծածկեցին իրենց զգացումը թէ տրուած հատուցումը ու նպաստները բոլորովին անբաւական են թոյլ տալու պոէր ժողովուրդին որ վերսկսի իր տնտեսական ու ընկերական կեանքը։ Պատուիրակները, ընդհակառակը, բացարձակապէս յայտարարած են որ Անգլիոյ կառավարութիւնը եթէ տրամադիր չէ աւելի կարեւոր նպաստներ ընելու, պոէր պետերը պիտի պարտաւորին քաղաքակիրթ աչխարհին դթութեանը դիմում ընել։ Պ. Չէմպըրլէն կը պատասխանէ այդ նամակին, յայտարարելով որ մտադիր չէ չարունակել այդ թղթակցութիւնը, վասն զի քիչ ատենէն հարաւային Աֆրիկէ պիտի ուղեւորի, ուր կը յուսայ օգտակար տեղեկութիւններ քաղել, որոնք պիտի օգնեն Անգլիոյ կառավարութեան՝ հարկ եղած բարգաւաճումը տալու՝ պատերազմէն մեծապէս վնասուած այդ երկիրներուն։ Պոթա զօրավարը նոյեմ. 10ին կը պատասխանէ, յոյս յայտնելով որ Պ. Չէմպըրլէնի ուղեւորութիւնը, արդարեւ, խաղաղութիւնը ու բարգաւաճումը պիտի հաստատէ։

Քէյփթաուն.— Այսօր Սըր Լիւիս Միչէլ նախագահեց Տէ Պիրս Ընկերութեան տարեկան ժողովին։ Սէսիլ Ռոտսի յիչատակին յարգանք մը մատուցանելէ ետքը նախագահը ակնարկեց Պ. Քրիւկէրի յիչատակներուն եւ ցոյց տուաւ Թրանսվալի նախկին նախագահին յետադիմական նկարագրին եւ Սէսիլ Ռոտսի ոգիին միջեւ եղած հակադրութիւնը։ Նախագահը լաւատեսութեամբ խօսեցաւ եւ ըսաւ թէ յուսալի է որ Ընկերութեան արտադրութեան մեծ մասը պիտի ծախէ Եոհաննէսպուրկի մէջ։ Ցարեց թէ ոչ ոք պիտի կրնայ ամբաստանել տէ Պիրս Ընկերութիւնը թէ ցեղի եւ կամ ուրիչ տեսակ պայքար մը առաջ կը բերէ հարաւային Աֆրիկէի մէջ։

Եոհաննէսպուրկ.— Մոզամպիքի կուսակալ Սըր Ռ. Կորեաօ զօրավարը որ Լորտ Միլների այցելութիւն պիտի տայ, այս իրիկուն հոս հասաւ։ Կայարանը չքեղապէս զարդարուած էր անգլիական ու փորթուկէզ դրօչներով։ Կորեաօ զօրավարը կայարանին մէջ ընդունուեցաւ Լորտ Միլների ու հետեւորդներուն եւ բազմաթիւ երեւելիներու կողմէ։ Սկովտական զինուորներ բարեւի կեցած էին։ Նուագածուները Փորթուկալի քայլերգը հնչեցուցին։ Հիւսարներու ջոկատ մը մինչեւ կառավարական պաչտօնարանը հետեւեցաւ Լորտ Միլների ու հիւրին։

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

Հացկերոյթ մը.— Նշանաւոր հանդիսականներ։

Լոնտոն, 21 Նոյեմ.— Այս իրիկուն Սէսիլ օթէլին մէջ չահեկան հացկերոյթ մը տրուեցաւ, Բրիտանական Հանրագիտարանի վերջին հատորներուն խմբագրապետ Սըր Մաքէնզի Ուոլլէսի կողմէ։ Այդ հանրագիտարանը կը հրատարակէ Թայմզ, եւ անչուչտ Թայմզ ամէնէն աւելի ներկայացուցիչ ունէր այդ հացկերոյթին մէջ։ Միանգամայն ներկայ էին քաղաքականութեան, գիտութեանց, գրականութեան ու գեղարուեստի վերաբերող նչանաւոր անձնաւորութիւններ, Հանրագիտարանին աչխատակիցները եւ գլխաւոր լրագիրներուն խմբագրապետները։ Նաեւ ներկաներուն մէջ կը նչմարուէին նախարարապետը, ծովային նախարարը, ազատական կուսակցութենէն Պ. Պրայս, Լորտ Ռի, Երեսփ. ժողովին ատենապետը, Լորտ Ռոզպըրի, Թայմզի խմբագրապետ Պ. Պըքըլ, Թագաւորին քարտուղար Լորտ Նոլլիս եւ այլն, ընդամէնը հինգ հարիւր հոգի, ամէնքն ալ նչանաւոր անձնաւորութիւններ։ Ամէնէն աւելի նչանաւոր էին Պ. Պալֆուրի, Լորտ Ռոզպըրիի, Երեսփ. ժողովին ատենապետին, ծովային նախարարին եւ Պ. Էտմընտ Կոսի կողմէ արտասանուած ճառերը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Մաքսային սակացոյցը.— Բիչ մը մարդասիրութիւն.— Հասոյթներու յաւելեալ մասերը։

Պերլին, 21 Նոյեմ.— Գերմանիոյ Երեսփ. ժողովը, այսօր, վիճաբանեցաւ մաքսային սակացոյցի ծրագրին 11րդ յօդուածին վրայ՝ յանձնաժողովին առաջարկած փոփոխեալ ձեւին մէջ։ Այդ փոփոխութիւնը կը տրամադրէ թէ գարիի, ցորենի, վարսակի, արջառի, միսի, կարագի, պանիրի, հաւկիթի ու այլոց նոր տուրքերու հասոյթներէն ըլլալիք յաւելումները, հին տարիներ համաձայն 1895էն 1902 եղած հասոյթներուն միջին քանակութենէն աւելի, պիտի յատկանան օգնութեան դրամագլուխ մը կազմելու այրիներու եւ որբերու համար։ Այդ միջոցը 1902 տարին աւարտելէ առաջ պիտի գործադրուի եւ մինչեւ այն ատեն գոյանալիք հասոյթները պահուելով տոկոսի պիտի տրուի։ Եթէ այդ օրէնքը 1910էն առաջ չգործադրուի, մինչեւ այն ատեն հաւաքուած հասոյթի յաւելումները ու տոկոսները պիտի յանձնուին հիւանդ աչխատաւորներու ապահովագրական Ընկերութեանց, այն գումարներուն համեմատութեամբ զորս ատոնք ծախսած են նախորդ տարւոյն մէջ այրիներու եւ որբերու օգտին։ Կղերական երեսփոխան Պ. Թրէմպորն փոփոխութիւն մը առաջարկեց այդ յօդուածին համար, պահանջելով որ 1898էն 1903ի հասոյթներու միջին քանակութիւնը իբրեւ հիմ բռնուի, փոխանակ 1895էն 1902ի։ Այդ առաջարկութիւնը ընդունուեցաւ 106ի դէմ 143 ձայնով։

ՊԱՆԱՄԱՅԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Քոլոմպիոյ ընթացքը.— Դժուարութիւններ.— Անաքեկելու միջոց մը։

Նիւ-Եորք, 21 Նոյեմ.— Արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյ որ անսպառելի միջոցներ ունի դիւանագիտական դժուարութեանց հանդէպ, կ'երեւայ թէ նոր միջոց մը գտած է ցոյց տալու Քոլոմպիոյ իր յամառութեան հաւանական արդիւնքը, Պանամայի ջրանցքին վերաբերեալ բանաւոր դաչնագրութեան մը մասին։ Կարելի է որ Պ. Հէյ Ծերակոյտին յառաջիկայ նստաչրջանին ներկայացնէ երկու դաչնագրութիւններ՝ Քոլոմպիայի ու Նիքարակուայի հետ։ Արդէն ընդունուած բրոթոքոլները գոհացուցիչ հիմ մը մատակարարած են Նիքարակուայի հետ։ Քոլոմպիա որքան խստապահանջութիւն ցոյց տայ, Մ. Նահանգաց Ծերակոյտը այնքան նպաստաւոր պիտի ըլլայ Նիքարակուայի հետ դաչնագրութիւն մը կնքելու մասին։ Առժամանակեայ կամ տեւական քոնթրոլի խնդիրը այն հողին համար ուրկէ ջրանցքը պիտի անցնի, գլխաւոր առարկան է անհամաձայնութեանց, եւ հաւանօրէն այդ կէտն է որուն նկատմամբ անողոքելի պիտի ըլլայ Ծերակոյտը։ Քոլոմպիա կը մոռնայ թէ Մ. Նահանգաց Խորհրդարանին որոչումը նախագահէն կը պահանջէ Նիքարակուայի դիմում ընել, եթէ համոզուի որ անկարելի է բանաւոր պայմաններ ձեռք բերել Պանամայի ճամբուն համար։ Քոլոմպիա կը մոռնայ նաեւ թէ Խորհրդարանին մէջ ո՛րքան զօրաւոր է Նիքարակուայի նպաստաւոր կուսակցութիւնը։

ՍՊԱՆԻԱ

Խորհրդարանին մէջ.— Ընդդիմադիր կուսակցութիւններ.— Առաջարկներ։

Մատրիտ, 22 Նոյեմ.— Ընդդիմադիր կուսակցութեանց բուռն տրամադրութիւնները հանդէպ նախարարութեան, ազմկալից նիստերու պատճառ կ'ըլլան Խորհրդարանին մէջ։ Երէկ, պետական անտառներու վաճառման մէջ պատահած անկանոնութեան մը առթիւ, բոլոր ընդդիմադիր կուսակցութիւնները, նոյն իսկ պահպանողականները առաջարկ մը ներկայացուցին, խորհրդութիւնները լուսաբանելու եւ ճչդելու համար քննութիւն բանալու։ Այս պարաւանքի առաջարկին հանդէպ՝ մեծամասնութիւնը առաջարկ մը ներկայացուց, յայտարարող թէ հարկ չկար վիճաբանել ընդդիմադիրներուն օրինագիծին վրայ։ Այս վերջինները այնքան բուռն կերպով բողոքեցին որ զայթակղութեան առաջքը առնելու համար՝ ժողովը ընդունեց Պ. Սիլվէլայի առաջարկը, այն է քուէարկութեան դնելու պարաւանքի առաջարկը, որ մերժուեցաւ 118ի դէմ 161 ձայնով։ Մեծամասնութիւնը անգոհացուցիչ կը նկատուի մամուլին կողմէ, եւ ընդդիմադիրները անտարակոյս պիտի չարունակեն իրենց խափանարար ընթացքը։

ՌՈՒՍԻԱ

Առեւտրական դաշնագիրներ Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ.— Ֆինլանտական դատարաններ.— Վիճակագրութիւն մը.— Երկաթուղիի շինութիւն.— Ռուսիոյ կայսեր ուղեւորութիւնը.— Ռուսիոյ նախարարութիւնը։

Պետերսպուրկ, 21 Նոյեմ.— Ցառաջիկայ դեկտեմբերին կ'աւարտի այն պայմանաժամը, երբ Ռուսիա եւ Գերմանիա իրաւունք պիտի ունենան իրենց միջեւ կնքուած առեւտրական դաչնագրին աւարտած ըլլալը իմաց տալու։ Օտար լրագիրներուն ըսածին հակառակ, ռուս կառավարութիւնը բնաւ մտադիր չէ, նախ ինք հաղորդել թէ կը հրաժարի ներկայ դաչնագրէն։ Հոս տեղի քաղաքական չրջանակներու մէջ կը կարծուի թէ մինչեւ որ Գերմանիոյ Խորհրդարանը իր վերջնական որոչումը չտայ գերման մաքսային սակացոյցին նկատմամբ, Ռուսիա բոլորովին սպասողական դիրք մը պիտի առնէ եւ հարկ եղած մաքսատուրքերը որոչելու խնդիրը իրեն պիտի վերապահէ։

—Մոսքովսքի Վիէտոմոսթի կը ծանուցանէ թէ ֆինլանտական դատարաններու կազմակերպութիւնը ռուս դատարաններու ձեւին վրայ կազմակերպել հարկ դատուեր է, ֆինլանտական դատարաններու ըրած զեղծումներուն հետեւանօք։ «Ֆինլանտացի բողոքականներուն կուսակցութիւնը տիրապետած է դատարաններուն, կ'ըսէ ռուս լրագիրը, իբր գործիք ծառայեցնելու համար իրենց քաղաքական պահանջումներուն եւ չէզոքացնելու ռուս վարչութիւնը»։

—Ներքին կուսակալը հրաման տուաւ իր բոլոր համայնքներուն եւ գաւառակներու վարչութեանց, ճչգրիտ տեղեկութիւններ հաւաքելու համար ազնուականութեան վերաբերող հողային սեփականութեանց մասին։ Այս հրամանին չարժառիթն է ներքին գործոց նախարարին այն չրջաբերականը, որ նպատակ ունի հողեր եւ հողագործական գործիքներ բաժնել աղքատացած ազնուականներուն, Թոմսքի նահանգին մէջ։

—1903ի սկիզբը պիտի ձեռնարկուի երկաթուղիի մը չինութեան, Երեւանէն պարսկական սահմանագլուխ։

Վիեննա.— Քորէսփոնտէնց Պիւրօի մէկ հեռագիրը բոլորովին կը հերքէ այն լուրը թէ Ռուսիոյ կայսրը յառաջիկայ գարնան Աթէնք ու Չէթինեէ պիտի ուղեւորի. կը յարէ թէ Պետերսպուրկի քաղաքական չրջանակներուն եւ արքունիքին մէջ այդ մասին բնաւ խնդիր չէ եղած։

Քէօլն.— Պետերսպուրկէն կը գրեն թէ մեծ անհամաձայնութիւն մը կայ Ռուսիոյ ներքին գործոց նախարար Պ. տը Բլէվէի եւ ելմտական նախարար Պ. Վիթէի միջեւ, Ռուսիոյ ներքին ու տնտեսական քաղաքականութեան մասին։ Կիրակի օրը երկու նախարարները կարծեաց փոխանակութիւն մը ունեցան կայսեր ներկայութեան, Լիվատիայի մէջ եւ կ'երեւայ թէ այդ խորհրդակցութենէն ետքը անհամաձայնութիւնը կարգադրուած է։

ՀԱՅՐ ՈՒ ՈՐԴԻ

Նախկին յարաբերութեան մը հետեւանքներ.— Պ. Շարլ Կէրեն.— Կորսուած դատի մը արիւնալի վերջաբանը։

Բարիզ, 22 Նոյեմ.— Ռիչէ փողոցին մէջ, այսօր, իրիկուան դէմ տեղի ունեցաւ զարմանալի տրամ մը։ Այդ փողոցին մէջ, Թիւ 54, հաստատուած է նախկին գոմիսէր-բրիզէօր Պ. Բէվըրմօն որ հինգ վեց տարիէ ի վեր գործակատարութիւն կ'ընէ։ Բակին վրայ նայող առաջին յարկին մէջ յարկաբաժին մը վարձած էր, ուր հասարակութեան համար սպասումի սրահ մը հաստատած էր, դրասենեակ մը եւ ուրիչ մը իր պաշտօնեային համար։ Պ. Բէվըրմօն որ վաթսունը քիչ մը անցուկ է, երկար տարիներ յարաբերութիւն ունեցաւ Կէրէն անուն կնոջ մը հետ։ Այս կինը ամուսնացած էր, բայց բաժնուած էր իր ամուսնէն։ Իրենց յարաբերութիւններէն տղայ մը ծնաւ, որ Շարլ Կէրէն անունով մեծցաւ։ Պ. Բէվըրմօն ամուսնացաւ իր տղուն ծնունդէն հօթը ութը տարի յետոյ։ Բայց այս պատճառաւ իր տղան աչքէն չկրմնցուց, որուն համար առնուազն 300,000 Ֆր. ծախսեց։ Շարլ Կէրէն, որ հիմա երեսունըութը տարեկան է, Բարիզ հաստատուեցաւ իբր նկարիչ յանձնակատար, եւ բնակութիւնն ալ հաստատեց Բոնֆիսան-Լուազի մէջ։ Հայր եւ որդի չարունակեցին զիրար տեսնել մերթ ընդ մերթ։ Միայն Պ. Բէվըրմօնի որ իր ընտանիքին նկատմամբ զգոյչ ընթացք մը կը բռնէր, իրեն անհաճոյ թուեցաւ իր զաւկին Բէվըրմօն անունը առնելը եւ Բէվըրմօն-Կէրէն ստորագրելը։ Հակառակ իրեն եղած դիտողութեանց, երիտասարդը մերժեց ձգել անուն մը որ ապօրինաւոր կերպով կը կրէր, եւ մեծ եղաւ հօրը բարկութիւնը, երբ իմացաւ որ Շարլ Կէրէն այս անունով 1891ին ամուսնացած էր. իրարու հետ թէեւ հաչտուեցան, սակայն անցեալ տարի նոր խզում մը ունեցան։ Պ. Բէվըրմօն կ'ըսէր թէ իր զաւակը անպատչաճ վարմունք ունեցած էր իր կնոջը նկատմամբ։ Դատարան կանչեց զայն, որպէսզի անոր օրինաւոր կերպով արգիլել տայ ինքզինքը Բէվըրմօն կոչելէ։ Այս դատը տեւեց մինչեւ անցեալ ամիս. գործակատարը չահեցաւ եւ Շարլ Կէրէն պարտաւորուեցաւ ձգել Բէվըրմօն անունը, դատական աւելի ծանր հետապնդումներու վախով. սակայն գործերուն այս ելքին վրայ չատ բարկացաւ։ Ձեռք համար Վերաքննիչ Ատեանին դիմեց, բայց հաւանականաբար արդէն որոչած էր վրէժ լուծել։ Մէկ քանի օր առաջ, Ռիչէ փողոցի հօրը բնակարանը գնաց. հայրը անձամբ բացաւ դուռը։ Երկու մարդոց միջեւ անցած դարձածը կէս ժամ յետոյ գիտցուեցաւ, երբ Պ. Կէրէն Ֆօպուր Մօնմարթրի ոստիկանատունը մտնելով ըսաւ ոստիկանապետին, որ նախ եւ առաջ չհաւատալով յիմար կարծեց զայն.—«Հայրս սպաննեցի։ Զիս ձերբակալեցէք»։ Հազիւ թէ ոստիկանապետը իր զարմանքէն ինքզինքը գտած էր, երբ Շարլ Կէրէն սկսաւ իր վրէժխնդրութեան գործը պատմել։ Պատմեց իր ծնունդէն առաջ տեղի ունեցած դէպքերը, իր անցուցած տխուր երիտասարդութիւնը առանց մօր եւ բնակարանի, յետոյ իր հօրը հետ ունեցած վերջին խնդիրները։ — «Ես պատուաւոր կերպով կրած եմ միչտ այն անունը, զոր հայրս ուզեց ինծի առնել, մինչդեռ հայրս նոյն բանը չի կրնար ըսել։ Իմ կինս նկարիչ է։ Մենք պատուաւոր անձեր ենք. չկրցայ ինծի նկատմամբ տրուած վճռին համակերպիլ։ Այսօր Պ. Բէվըրմօնի ներկայացայ։ Առանձին էր։ Ջանացի իրեն հասկցնել իր զզուելի ընթացքը։ Իմ ըսածներուս անզգայ մնաց։ Վրաս ռէվոլվէր մը ունէի, վասն զի կ'ուզէի վրէժ լուծել կամ աւելի ճիչդը խօսելով արդարութիւնը տեղը տանիլ։ Հօրս կոկորդէն բռնեցի, առանց սակայն զէնքս գործածելու։ Երկուքս ալ գետինը գլտորեցանք. հօրս ոտքի ելած պահուն գրպանէս ռէվոլվէրը հանեցի եւ գլխուն նչան առի, գնդակը պարապի երթալով գնաց պատուհանին ապակիներէն մէկը կոտրեց. երկրորդ անգամ մը եւս քաչեցի, գնդակը իր երեսին հանդիպեցաւ, աջ աչքին ներքեւ։ Դանդաչեց եւ աթոռի մը վրայ ինկաւ։ Այս տեսարանին վրայ իմ գրգռութիւնս իջաւ։ Երթամ բժիշկ մը կանչեմ, ըսի հօրս, յետոյ պիտի երթամ ինքզինքս ձերբակալել տալու։ Ոչ պատասխանեց, ինքզինքդ մի՛ ձերբակալել տար, կը ներեմ քեզ։ Այս խօսքերը ըսելով մարեցաւ։ Ես ալ դուրս նետուեցայ, բժիշկի մը լուր տուի եւ հոս եկայ, ինչ որ կ'ուզէք ըրէք զիս»։ Ոստիկանապետը իսկոյն Ռիչէ փողոցը գնաց, արդէն այս միջոցին Պ. Բէվըրմօնի պաշտօնեան վերադարձեր էր։ Բժիշկը կրցած էր ստուգել որ վէրքը գրպանի փոքր ռէվոլվէրէ մը առաջ եկած, կարծուածին չափ ծանր չէր։ Քիչ մը յետոյ Պ. Բէվըրմօն ինքզինքին գալով, կրցաւ ոստիկանապետին կողմէ իրեն եղած հարցումներուն պատասխանել. տուած պատասխանները իր որդւոյն յայտարարութիւնները հաստատեցին։ Եթէ ուրէ է կնճռոտութիւն մը առաջ չգայ, Պ. Բէվըրմօն ամիսէ մը կրնայ աղէկնալ. գալով հայրասպանին, բանտ ղրկուեցաւ։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Վանայ նահանգին տէֆթէրտար անուանուեցաւ Պիթլիսի նահանգին տէֆթէրտար Սալիհ Զէքի պէյ, որուն յաջորդեց Մուսուլի նահանգին ելմտական քննիչ Հասան Թահսին էֆ., Մուսուլի նահանգին տէֆթէրտար անուանուեցաւ Վանայ նահանգին տէֆթէրտար Իսմայիլ Րաիֆ էֆ.։

—Իզմիրի գաւառին Կէյվէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Պետական Խորհուրդին ելմտական ճիւղին օգնականներէն Հիւսէյին Ճէմիլ պէյ։

—Հիճազի երկաթուղիին ոսկի չքադրամը տրուեցաւ Գոսովայի կուսակալին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵՆԿՈՒՑՈՒՄ.—«Երէկ, երեքչաբթի, Վեհ. Սուլթանին կողմէ չնորհուած արտօնութեամբ, Ռուսիոյ դեսպան Պ. Զինովիէվ պատիւ ունեցաւ ոչ պաչտօնապէս ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։»

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.— Ելմտական նախարարութիւնը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, վաղը պիտի սկսի մէկմէկ ամսաթոչակ վճարել կառավարական պաչտօնեաներուն։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Անցեալ չաբթու քանի մը զինուորներ Եալըզքէօչկի զինուորական մզկիթանոցէն մավլունայով ուտելիք կը փոխադրէին Սէլիմիէ զօրանոցը, երբ ճամբան այդ մավլունային եւ Մախսուսէի 5 թիւ չոգենաւին միջեւ ընդհարում մը պատահելով զինուորներ, ծովը ինկան։ Մէկ քանին խեղդուեցան, իսկ միւսները ազատուեցան։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով այդ ցաւալի արկածը, բարեհաճեցաւ հրամայել որ դրամական պարգեւներ չնորհուին մեռնողներու ընտանիքներուն, քանի որ իրենց զինուորական ծառայութեանը մէջ մեռած են դիպուածով։ Ն. Վեհափառութիւնը նաեւ հրամայեց ամսական յատկացնել անոնց ընտանիքներուն։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Իգտամի մէջ կը կարդանք.—«Ֆիկառօ իր նոյեմ. 20 եւ Տէյպս ալ իր նոյեմ. 22 թիւ թերթերուն մէջ, ծանուցանելէ յետոյ թէ Եւրոպական Թուրքիոյ զանազան կողմերը երեւան եկած ապստամբութիւնները, չնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, բոլորովին բնաջինջ եղած են, կարգ մը ապացոյցներ մէջ կը բերեն՝ օսմ. տէրութեան նուիրական իրաւունքները պաչտպանելու նպատակով. նաեւ յայտարարած են թէ այդ աւազակներուն ընթացքը բոլորովին անիմաստ է»։

—Իգտամ նաեւ հետեւեալը կ'արտատպէ Տէյպէն.—Մանաստըրի նահանգին Ռաձինչէ գիւղին Սթոեան, ծառայութիւն մը մատուցանելու համար օսմ. կառավարութեան, որուն արդարասէր հովանին տակ կ'ապրի, եւ ամէն ատեն գիւղին ժողովուրդը նեղող աւազակները բնաջինջ ընելու նպատակով, հաւատարմական ըղձացումին բերմամբ տեղեկութիւններ տուած էր։ Աւազակներն ալ, Սթոեանէն վրէժ լուծելու համար, անոր տունը այրած էին։ Վերջերս կայս. կառավարութեան ոստիկան-զինուորները, խստիւ հալածելով այդ աւազակները, անոնց է ինը ձերբակալեր ու յանձներ են դատական պաչտօնեաներուն։

—Սոյնն ալ հետեւեալը կ'արտատպէ Էնտէփանտանս Ռումէնէն.—«Բոլոր հելլէնացիներուն ուրախութիւն պատճառեց այն պարագան որով օսմ. զինուորները բնաջինջ ըրին պուլկար աւազակները։ Այդ աւազակներէն եթէ Յունաստան փախչողներ ըլլան, պէտք է անմիջապէս խիստ պատիժներու ենթարկել»։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Սոյնն հետեւեալը կ'արտատպէ Տէյպէն.—«Պուլկարները փոխանակ զինուորական սպառազինման ու զինուորութեանց նման աւելորդ ծախքեր ընելու, աւելի աղէկ է որ աչխատին ժամանակին հատուցանելու Արեւելեան Ռումելիի տուրքը զոր կը պարտին իրենց գերիչխան տէրութեան՝ օսմ. կառավարութեան, որով թէ՛ անգամ մըն ալ կը չահին Բ. Դրան համակրութիւնը եւ թէ իրենց յանձնառութիւնը կատարելով գոհունակութիւն կը պատճառեն եւրոպացի պահանջատէրերուն։ Պուլկարիոյ իշխանապետութիւնը եթէ միչտ այդ ընթացքին հետեւի եւ պուլկար աւազակներու ասպարէզները արգիլէ, իր չահերուն աւելի համապատասխանող ընթացքի մը հետեւած կ'ըլլայ, վասն զի մեծ տէրութիւնները, որոնք խաղաղութեան պահպանումէն զատ ուրիչ բաղձանք մը չունին, բնաւ չեն կրնար լուռ մնալ կարգ մը աւազակներու ըմբոստական արարքներուն հանդէպ»։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Իտալիոյ դեսպանը եւ Ռումանիոյ դեսպանատան գործակատարը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Լիբանանի նախորդ կառավարիչ Նաում փաչա, երէկ, Բ. Դուռը գնաց եւ տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին եւ նոյն նախարարութեան բարձրաստիճան պաչտօնատարներուն հետ։

ՆՈՐ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ։ — Բարիզէն

հետեւեալը կը գրեն Նոյէ Ֆրայէ Բրեսի. —«Օսմ. մաքսատան նոր փոխառութեան համար եղած մեծաքանակ խնդրանքներու հետեւանքով, բաշխումին ատեն հազար հատ պարտաթուղթի պահանջումին՝ երկու հատ տալ կարելի պիտի ըլլայ։ 114,000 նոր պարտաթուղթերու ստորագրութիւնը դրամագլուխներու մեծ շարժում մը առաջ բերաւ։ Իբրեւ երաշխաւորութիւն 500 միլիոն ֆր. աւանդ ձգուած է։ Այդ գումարը մեծ մասամբ ազատ պիտի ըլլայ եւ ամսավերջի հաշուեյարդարումին համար դրամի մեծ առատութեան մը կը սպասուի։»

ՊԱՐՍԻԿ դեսպանատան մէջ, երէկ, դեսպան իշխան Միրզա Րիզա խանի նախագահութեամբ գումարուեցաւ յանձնաժողով մը, պարսկական դպրոցին ու հիւանդանոցին համար տրուելիք տարեկան նուագահանդէսին կազմակերպութեանը համար։ Այդ նուագահանդէսը պիտի տրըուի յունուար 4ին (Ն. Տ.) դեսպանատան սրահին մէջ։

ՍԿԻՒՏԱՐ-ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ՋՈՒՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Քաղաքապետութիւնը նոր տեղեկութիւններ առած ըլլալով որ Սկիւտար-Գատըգիւղի ջուրի Ընկերութիւնը առաջադրած է իր մենաշնորհը դրամատէրերու ուրիշ խումբի մը փոխանցել, պաշտօնագիր մը ուղղելով նոյն Ընկերութեան, հարցուց թէ այդ լուրը ստո՞յգ է թէ ոչ։

ԱՃՈՒԽ. — Քաղաքապետութիւնը հեռագիր մը ստացաւ Շիլէէն՝ ծանուցանող թէ հարիւր հազար օխա աճուխ ծովեզերքը մթերուած են, եւ նպաստաւոր օդի մը կը սպասուի՝ Կ. Պոլիս ղրկուելու համար։

ՍԿԻՒՊԻ ՅՈՅՆԵՐԸ. — Տարեկան այն 2000 ֆր.ի նպաստը զոր Ֆէնէրի Պատրիարքարանին Սինոդը որոշած է Սկիւպի յոյն հասարակութեան համար, սահմանուած է տեղւոյն եկեղեցիներուն եւ վարժարաններուն մատակարարութեանը։ Տ. Հիէրոթէոս Անթուլիտիս որ Յունաց Պատրիարքարանին կողմէ Սկիւպ ղրկուած էր յոյն հասարակութեան առկախ գործերը կարգադրելու, վարչական կանոնագիր մը պատրաստած ու ղրկած է Սինոդին՝ վաւերացնելու համար։ Սինոդն ալ Կէլիպոլըի մետրապոլիտին յանձնեց, ուսումնասիրել այդ կանոնագիրը եւ տեղեկագիր մը պատրաստել այդ մասին։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ. — Առջի օրը, կէս օրէն ետքը, ցորենի հրապարակը քիչ մը ծանր էր, մանաւանդ խանի ու կարծր տեսակներուն համար։ Երէկ Անատոլըէն 17,500 քիլէ բերուեցաւ։ Կ'արժէին կակուղ տեսակը 9.15-11¾ ղրշ. եւ կարծրները՝ 30-38 փարա։ Գարիի գինն է 23-28½ փարա։

—Վառնայէն 1020 պարկ ալիւր բերուեցաւ. նաեւ Օտեսայէն ալ բաւական քանակութեամբ ապրանք ժամանեց։

—Անցեալ օր ռուսական շոգենաւը 66 տակառ ալքոլ բերաւ. նաեւ 56 տակառ թրանսիթի համար։ Կ'արժէն 49-50 եւ 55-56 օխան մէկ օսմ. ոսկի։ Հունգարիայէն ալ երկու վակոն բերուելով ծախուեցան 57½-58½ օխան մէկ օսմ. ոսկիի։

—Վերջին չորս օրերուն բաւական առեւտուր ի վեր նմանը չտեսնուած ոգեւորութիւն կար թիֆթիքի համար։ 1081 հակ ծախուեցան 9¾-17 ղրուշի, տեսակին համաձայն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Կիրակի օրը Եաֆայի մէջ քոլէրայէ 16 դէպքեր ու 11 մահեր պատահեցան, Լիտտայի մէջ 2 մահ եւ Կազայի մէջ՝ ոչինչ։

—Երկուշաբթի օրը Եգիպտոսի մէջ քոլէրայէ 4 դէպքեր ու 3 մահեր պատահեցան։

—Առողջապահական Խորհուրդը նկատելով որ քոլէրան բաւական թեթեւցած է Եգիպտոսի մէջ, որոշեց եօթը օրուան քարանթինան հինգի իջեցնել։ Հիմա քարանթինա սպասող նաւերը պիտի օգտուին այդ որոշումէն։ Ապանեխումները պիտի շարունակուին։

ՀԻՒՍԷԻՆ ՊԷՅ, անդամ պետական Խորհուրդին եւ Շիրքէթի Խայրիէի վարչական Խորհուրդին, որ Մալաթիոյ կառավարիչ կարգուած էր, վերահաստատուեցաւ իր նախորդ պաշտօնին մէջ։

ԴԱՄԹԸՄՈՒՆԻՒՆ կը գրեն թէ հինգշաբթի գիշեր Կրէտէի մէջ երկու անգամ երկրաշարժի թեթեւ ցնցումներ զգացուեր են, առանց վնասաւոր հետեւանք մը ունենալու։

ԱԹԷՆՔԷՆ կը գրեն թէ Կ. Պոլսոյ հելլենական նախորդ դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանէն տեղեկութիւն ուզուեր է Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ առեւտրական դաշնագրութեան մը կնքման մասին կատարուած բանակցութիւններուն վրայ։ Մավրոկորտաթօ իշխանը պատասխաներ է թէ երկու կառավարութեանց միջեւ տիրող բարեկամական յարաբերութեանց հետեւանքով, համաձայնութիւն գոյացած է բանակցութեանց առարկայ եղող գլխաւոր կէտերուն վրայ եւ թէ հիմա երկու-երեք կէտերու մասին խորհրդակցութիւն կը կատարուի, որոնք բնաւ պատճառ պիտի չըլլան անհամաձայնութեանց, որով առեւտրական դաշնագրութիւնը մօտերս պիտի կնքուի՝ երկու կողմերու շահերուն համապատասխան եղանակով։

ՇԵՐԱՄԻ հունտերու մասին քննութիւն կատարելու համար ընտրուելիք ձեռնհաս պաշտօնեաներու մասին տեղի ունեցած մրցումը Նոյեմ. 14ին, վաղը, պիտի սկսի այդ մասին գործադրուած կանոնագրին համաձայն։ Այդ քննութեանց մասնակցողներէն պիտի նշանակուին շերամաբուծական քննիչները։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ. — Ցորենի վաճառական Նորատն Անտավալլըօղլը ու ընկերներուն վճարմանց դադարումը, կ'ըսէ Իգտամ, աննպաստ տպաւորութիւն մը գործեց Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ։ Այդ սնանկութենէն վնասուողներուն մեծ մասը Կ. Պոլսոյ վաճառականներէն կը բաղկանայ։ Անտավալլըօղլը բացը 9-10,000 ոսկիի չափ է, որով սրամիքի առուծախով զբաղողները մտահոգութեան մէջ են։ Ցորենի վաճառականները, այդ սնանկութեան ազդեցութեան հետեւանքով, առջի օրը ժամանակ չունեցան առուծախով զբաղելու։ Վճարմանց դադարման խնդիրը քանի մը ամիս առաջ երեւան ելած էր Անտավալլըօղլը վաճառատան մէջ, բայց անկէ ի վեր կը շարունակէր առուծախը։ Այդ վաճառատունը չաքած օրէն սկսաւ դադրեցնել վճարումները։

ՊԻՂԱՅԻ կառավարիչ Հըֆզը փաշա Կ. Պոլիս եկաւ։

ԴԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ. — Կալաչէն Խրիմցի 350 իսլամ գաղթականներ Կ. Պոլիս եկան։

ԳԻՈՆՆԷՍԷՆ կը գրեն երկուշաբթի օրուան թուականով. — Հոս քանըչորս ժամէ ի վեր անընդհատ ձիւն կը տեղայ։ Քաղաքին մէջ մէկ կանգուն եւ շրջականներն ալ մէկ մեթր բարձրութեան հասաւ։ Ջերմաչափը զէրոյէն վար 13 աստիճան ցոյց կու տայ։ Վաղահաս ձմեռուան հետեւանքով երկրագործները չկրցան պէտք եղածին չափ վարուցան կատարել։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ. — Գաղթականներու վարչութեան քարտուղարներէն Գըլըբըլը Հաֆըզ Տէվֆիկ պէյ, ծրագիր մը մատուցանելով Ներքին գործոց նախարարութեան, կարգ մը միջոցներ առաջարկեց, որոնցմով տարեկան տասերկու միլիոն ղրուշի նոր հասոյթ մը պիտի գոյանայ։ Այդ ծրագիրը յանձնուեցաւ գործողութեանց փութացուցման յանձնաժողովին։

«ԹՐԱՔՍԻՈՆ» Ընկերութիւնը, կայս. կառավարութեան դիմելով, արտօնութիւն խնդրեր է՝ Իզմիրի, Դամասկոսի եւ ուրիշ տեղերու թրամուէյի եւ լուսաւորման մենաշնորհները իրեն փոխանձելու համար։ Ընկերութիւնը այդ գործին համար ներկայացուցիչ մը կարգած է Կ. Պոլսոյ մէջ։ Խնդիրը Բ. Դրան կողմէ յանձնուած է առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան, որուն մասնագէտները քննութեան ձեռնարկած են։

ՕՏԵՍԱՅԻ ժամանումներուն դէմ Սինոպի ու Գավաքի մաքրանոցներուն մէջ կատարուած բժշկական քննութիւնը վերցուեցաւ՝ առողջապահական Խորհուրդին կողմէ երէկ տրուած որոշման մը համաձայն։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ երկաթուղիներու Ընկերութիւնը արտօնուեցաւ նոր կայարան մը կառուցանել Մաքրիգիւղի մէջ։ Շինութիւնները սկսան. նոր կայարանը քարուկիր պիտի ըլլայ ու առաստաղը երկաթէ։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵԱՆԸ, երէկ, դատեց Նամէթօֆ Մոշոն անուն դերձակ մը ու աշակերտը Մորտոխայ, որոնք յունիս 2ի գիշերը Պոլսոյ Պաղչէ Գափուի կողմէ 24 սենեակով խոշոր տան մը մէջ իրենց վարձած երկու սենեակները բռնկցնելով հրդեհ առաջ բերած էին։ Ատոնք իրենց ունեցած չուխաները արժէքէն աւելի, այսինքն հարիւր անգլիական ոսկիի ապահովագրած ըլլալով, նպատակ ունէին նոյն գումարին տիրանալ։ Ատեանը նկատելով որ ատոնց արարքը հաստատուած է, երկուքն ալ մշտնջենական տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց։

ՀԱԶԻ ՀԱՄԱՐ ՆՈՐ ԴԵՂ ՄԸ. — Պոլսոյ Սուլթան Ահմէտ թաղին մէջ Իզզէթ անուն մարդ մը քանի մը օրէ ի վեր սաստիկ հազէ կը տառապէր. քանի անգամներ իր բարեկամներուն խորհուրդ հարցուց դեղ մը ընելու համար։ Վերջապէս մէկը յանձնարարեց որ քարիւղ խմէ։ Իզզէթ իրաւ հաւատաց. անմիջապէս տուն գնաց ու գաւաթ մը մէջ քարիւղ լեցուց. բերանը դրաւ ու դանդաղեցաւ, բայց վերջապէս խմեց եւ սկսաւ վեր վար պտտիլ, մարսելու համար. բայց սիրտ խառնուքը հետզհետէ կը սաստկանար. իսկոյն դուրս ելաւ ու խանութ մը երթալով քաղիրթի ապուր խմեց, սակայն ստամոքսը աւելի դէչցաւ եւ վերջապէս բժիշկի դիմեց։

ՈՍՏՂԻ ՄԻՋՈՑԱՒ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Բերայի Յունաց Բանսիա եկեղեցիին մէջ երկու տղաք ձերբակալուեցան, երբ գանձանակներէն դրամ կը գողնային ոստղի (էօքսէ) միջոցաւ։

SIROP DE RAIFORT

Բաց օդը, այնքան անհրաժեշտ առողջութեան, պէտք եղած օգուտը չընծայեր ախորժակ չունեցող, տժգոյն, մեղկ եւ ուսումէն յոգնած տղոց եւ պատանիներուն։ Բժիշկները այդպիսիներուն կը յանձնարարեն գործածել Սիրօ Րէֆօր իօտէ տը Կլէրմօն, որ կը մաքրէ արիւնը, քերքէշները կ'անհետացնէ, ինչպէս նաեւ աւշային հիւանդութեանց առաջ բերած բոլոր տկարութիւնները։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՐՔԸ

Այս իրիկուն դիւանագիտական փայլուն երեկոյթ (soirée diplomatique) այլազան յայտագրով ու հետաքրքրաշարժ նորութիւններով։ Տեղերուն մեծ մասը վարձուած են կանխաւ, Ձմրան սա անձրեւոտ ու տխուր օրերուն, Սիրքը ճշմարտապէս հաճելի զբօսավայր մըն է, իր նորանոր հրապոյրներով։

Յանձնարարեցի իմ հիւանդներուս որ էֆլիւէնցային հետեւանքը եղող սաստիկ հարբուխին եւ նմանօրինակ ուրիշ հիւանդութեանց համար գործածեն տաք կաթի խառնուած Քրոնտորֆի հանքային ջուր, եւ լաւագոյն արդիւնքը ձեռք բերի։

ՏՈՔԹ. ՍԹԷՖՈՒԼԻՍ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՔԱՂ. ԺՈՂՈՎԻ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Քաղաքական Ժողովը գումարուեցաւ այս առաւօտ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։ Ներկայ էին Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան եւ Տիգրան էֆ Տէր Ներսէսեան։ Ժողովը զբաղեցաւ գլխաւորաբար յարաբերական խնդիրներով եւ որոշեց պարտուպատշաճ թագրիրները մատուցանել առ որ անկ է։

⁂ Մաքրիգիւղի Թաղ. Խորհուրդի ընտրութիւնը կատարուած եւ տեղեկագրուած էր։ Ժողովը ստուգեց ընտրութեան օրինաւորութիւնը եւ մերժեց Նավրուզեան էֆ.ի հրաժարականը, գնահատուած ըլլալով իր նախորդ պաշտօնավարութիւնները։

⁂ Կիւմիւշեան վարժարանի համար Կեդր. Վարչութեան կողմէ Խնամակալութիւն մը կազմուած ըլլալով, անդամներէն Բարսեղ էֆ. Սեթամպուլեան եւ Վահան էֆ. Խոսաեան ներկայացան Թաղ. Ժողովին եւ իրենց պաշտօնին վերաբերեալ ինչ ինչ հրահանգներ ստացան։ Ժողովը կարգաց նաեւ գաւառներէ հասած կարգ մը գրութիւններ եւ ատոնց նկատմամբ ալ խորհրդակցութիւն կատարեց։

Կարնոյ Առաջնորդին կողմէ Պատրիարքարան հասած գիր մը գոհութեամբ կը ծանուցանէ թէ քանի մը բանտարկեալներ ազատ արձակուեր են, բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանին համար։

—Նպաստից Յանձնաժողովը իր երեկուան նիստին մէջ հետեւեալ խնդիրներով զբաղեցաւ. — Յանձնաժողովը տեսաւ որ իր տրամադրութեան տակ դրուած է թթենիի 6 օխա հունտեր, որոնց 2 օխան ղրկուած է Պրուսայէն եւ 4 օխան ալ Հանր. Պարտքի Վարչութեան կողմէ։ Որոշուեցաւ այդ հունտերը գաւառները ղրկել, հոն ցրուելու համար, նախ Նըզընկա եւ ապա Շապին-Գարահիսար։ 1 կրամ հունտէն 2000 թթենի առաջ կու գայ, բայց որովհետեւ 1000ը կը փճանայ, 1000ը հունտ կը մնայ։

⁂ Յանձնաժողովը որոշեց որ թթենիի տունկերը Հանր. Պարտքի՝ գաւառներու մէջ ունեցած տնկարաններէն առըուին եւ այս մասին ալ հրահանգ տալ գաւառներու Առաջնորդներուն։

⁂ Թթենիի մշակութեանց եւ շերամաբուծութեան մասին հրահանգ մը ղրկուած էր Նպաստից Յանձնաժողովին, եւ հրահանգ մըն ալ Պրուսայի Առաջնորդը ղրկած էր։ Այդ հրահանգներէն վերջինը աւելի հասկնալի ըլլալուն համար, որոշուեցաւ երկու օրինակն ալ ղրկել գաւառները։

⁂ Մշոյ Պատր. Փոխանորդը տեղւոյն մանչ եւ աղջիկ վարժարաններու Հոգաբարձութիւնը կազմակերպած եւ արդիւնքը տեղեկագրած էր։ Յանձնաժողովը այդ հոգաբարձութիւնը վաւերացուց եւ որոշեց ղրկել այն ծրագիրները, որոնք պատրաստուած են արհեստանոց-որբանոցներու կազմակերպութեան համար։

⁂ Ուսումնական Խորհուրդի յանձնարարութեան վրայ, Յանձնաժողովը Ուսումնական Խորհուրդին հաղորդեց գաւառական վարժարաններու վիճակացոյցները։

⁂ Գաւառական նպաստընկալ վարժարաններէ դպրոցական դասագիրքեր խնդրուած էին։ Յանձնաժողովը նկատողութեան առաւ այդ գրերը. մաս մը դասագիրքեր արդէն ղրկուած էին. ուստի Յանձնաժողովը որոշեց որ կարգ մը դասագիրքեր ալ Նպաստից Սնտուկէն ղրկուին։

—Թիֆլիսի Նահանգական դատարանը իր վերջին նիստին մէջ զբաղեցաւ Զ. Ջանփոլատեանի եւ Եղիշէ վարդապետ Մուրատեանի գործով, եւ վերջինին ներկայութեամբ Ջանփոլատեանի կողմէ եղած ամբաստանութիւնները անհիմն վճռեց։

—Ս. Էջմիածնի վեհարանի նոր շինութեան առթիւ հետեւեալը կը գրեն Թիֆլիսէն.—«Ս.Էջմիածնում նոր յարմարաւոր եւ գեղեցիկ վեհարան կառուցանելու մասին վաղուց է որ խօսք կայ, եւ ինչպէս գիտենք, Բագուեցիներն է որ պէտք է կանգնեցնեն այդ շէնքը իրենց ծախքով։ Ինչպէս լուր հաղորդում են, Բագուից վեհարանի յանձնաժողովի կողմից մի ճարտարապետ ճանապարհուել է Ս. Էջմիածին, շինութեան վերաբերեալ տեղական պայմաններն ուսումնասիրելու։ Բայց ո՞րտեղ է շինութեան պլանը, ե՞րբ պէտք է այդ մասին կոնկուրս առաջարկեն եւ մրցանակ նշանակուի»։

—Երուսաղէմի միաբաններէն Կարապետ վարդապետ մայրաքաղաքս դարձաւ Եալովայէն, ուր գացած էր Երուսաղէմի սեփականութեանց գործերը կարգադրելու համար։ Երուսաղէմի վանքին սեփականութեանց պարագան վերջնական հանգամանք մը առած է։ Կարապետ վարդապետ հոս պիտի մնայ ատեն մը։

—Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի Խնամակալութիւնը հարկ դատեր է Հոգաբարձութեան ուշադրութեան յանձնել դարձեալ աղջկանց որբանոցի վիճակը, առաջարկելով որ, եթէ կարելի է, Խասգիւղի որբանոցին հետ միացնել, որպէս զի փոխանակ երկու աղջկանց որբանոցներ պահելու Պոլսոյ մէջ, մէկ որբանոց միայն ըլլայ, աւելի բարեկարգ եւ աւելի կանոնաւոր վիճակի մէջ։

—Պատրիարքարանի մէջ յայտարարութիւն մը կը պատրաստուի, ուր բացատրուած պիտի ըլլայ հայ թերթերու խմբագիրներուն պարտականութիւնները ու յարաբերութիւնները Պատրիարքարանի պաշտօնական մարմիններուն հետ։ Պիտի գծուի նաեւ լրաբերներուն պաշտօնը եւ պիտի որոշուի թէ վարչական շրջանակէն ինչ տեսակ լուրեր եւ տեղեկութիւններ հաղորդել յարմար է լրագրութեան։ Այս շրջաբերականը մէկ քանի օրէն պիտի հաղորդուի լրագիրներուն։

—Թոքաթի մէջ տեղի ունեցած ամուսնական խնդրի մը մասին, կրօնական Ժողովի որոշումին համեմատ, Դնէլ Վ. Գալէմքեարեան նախընթաց օր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարք Տ. Էմմանուէլեան Սրբազանին հետ։ Տ. Դնէլ Վ. արդիւնքը տեղեկագրով մը հաղորդեց Ս. Պատրիարքին։ Հայ-Հռոմէականաց Ս. Պատրիարքը գոհացուցիչ պատասխան մը տուած է։

—Ս. Էջմիածնէն կը հեռագրեն թէ Ս. Հայրապետը մօտ օրերս Թիֆլիզ պիտի ուղեւորի։

—Կրօնական Ժողովը գումարուեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին եւ ներկայութեամբ փոխանորդ Սրբազանին եւ երկու քահանայ անդամներու։ 1. — Աֆիոն Գարահիսարի մէջ յոյն քահանայ մը՝ հայուհի մը յոյն երիտասարդի մը հետ պսակած եւ Դրոյմի խորհուրդը կատարած էր, միանգամայն աղջիկը ստիպելով որ Հայ. Եկեղեցին իբր հերձուածող դաւանի։ Ժողովը որոշեց յանձնարարել Քէօթահիայի Առաջն. Տեղապահին՝ Յունաց Առաջնորդարանին հետ բանակցիլ եւ ստուգել թէ յոյն Առաջնորդարանը տեղեկութիւն ունի՞ խնդրէն, թէ ոչ յոյն քահանան գաղտնապէս կատարած է պսակը, եւ այս մասին մանրամասն տեղեկութիւն հաղորդել։ 2. Ծանուցուած ըլլալով որ Աղթամարայ վիճակին մէջ բողոքականութիւնը տակաւ տարածուիլ կը գտնէ, որոշուեցաւ աչալուրջ ուշադրութիւնը հրաւիրել Վանայ Առաջն. Տեղապահ Սրբազանին եւ Աղթամարայ Կաթող. Տեղապահ Արսէն վարդապետին։ 3. Ժողովը գոհութեամբ տեղեկացաւ թէ Աժտէրեան Գարեգին Ագսէրայ (Գոնիա) ղրկուած է։ 4. Արղընի Մատէնի Բարձրահայեաց Ս. Աստուածածնի վանքի հոգաբարձութիւնը Գոյւմաճեան Տ. Եղիկ Ծ. վարդապետի հոն ունեցած անցեալ պաշտօնավարութեան մասին աննպաստ տեղեկութիւն հաղորդած էր, Ժողովը նկատելով որ Խառն Ժողովոյ մէջ արդէն քննուած է ան, խնդիրը փակուած նկատեց։ (Այսօրուան երկու թերթերէն մէկը կ'ըսէ թէ այդ դանդատագիրը Խառն Ժողովին յղուած է։) 5. Կեսարիոյ Նէվշէհր գիւղի Տ. Ազարիայ քահանան գրով մը խնդրած է որ իրեն ուրիշ պաշտօն մը տրուի։ Ժողովը որոշեց գրել թէ պէտք է ուղղակի դիմէ վիճակին Թեմակալ Առաջնորդին։ 6. Տիկին Իսկուհի Փափազեան Խաչելութեան պատկեր մը նուիրած էր Մաքրիգիւղի եկեղեցւոյն։ Ժողովը ինչ ինչ թերութիւններ նշմարելով չարտօնեց անոր օծումը։ Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը ամուսնական խնդիրներով։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՒԼ)

ՓԱՐԻԶ, 25 Նոյեմ.— Այսօր Էլիզէի մէջ կատարուած նախարարաց Խորհուրդին մէջ նախարարապետ Պ. Քոմպ ծանոյց թէ հանքածուխի խնդիրը ամէն կողմ կարգադրուած է, բացի Լուարի հովիտէն, ուր, սակայն կարգադրութիւն մը յուսալի է մօտերս։ Ելմտական նախարար Պ. Ռուվիէ յայտարարեց թէ երկուշաբթի օրը երկու ամսուան ժամանակաւոր ելմտացոյց մը պիտի ներկայացնէ Երեսփ. Ժողովին։ Ծովային նախարար Պ. Բէլլըդան հիւանդ ըլլալով, ներկայ չէր այդ գումարումին։

—Երեսփ. Ժողովին դիւանները, այսօր, ձեռնարկեցին ութը մեծ յանձնաժողովներու անուանման։ Գրեթէ բոլոր դիւաններուն մէջ ընտրուեցան նախապէս մեծամասնութեան խումբերուն կողմէ նշանակուած ընտրելիները։ Փոքրամասնութեան բոլոր ընտրելիները բնաւ չյաջողեցան։ Քանի մը դիւաններու մէջ փոքրամասնութեան անդամները քաշուեցան, եւ ուրիշներու մէջ ալ բողոքեցին մեծամասնութեան ընթացքին դէմ։

—Այսօր, կէսօրէն վերջը, կատարուեցաւ բժշկական նոր ակադեմիին բացումը։ Ներկայ էին նախագահ Պ. Լուպէ, կրթական նախարար Պ. Շոմիէ եւ բազմաթիւ նշանաւոր անձնաւորութիւններ։

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Ռուսիոյ կայսեր քոյրը եւ Ալեքսանդր Միխայլովիչ մեծ դուքսին կինը՝ Քսէնիա Ալեքսանդրովնա մեծ դքսուհին մանչ զաւակ մը ծնաւ Աիթոտորի մէջ (Խրիմ)։

ՓՈՐԹՍՄԱՈՒԹ.— Պ. ու Տիկին Չէմպըրլէն իրիկուան հարաւային Ափրիկէ ուղեւորեցան Կուտ-Հոբ յածանաւով։

ՉԷԹԻՆՆԷ. — Ռուսական նոր դեսպան Պ. Սչէկլով, այսօր, իր յանձնարարագիրները մատոյց Սեւ Լեռան իշխանին։ Այդ առթիւ երկու կողմէն խիստ սիրալիր բանախօսութիւններ արտասանուեցան։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՓԱՐԻԶ, 25 Նոյեմ.-- Աժանս Նասիօնալ հրատարակեց թէ Բարիզի սեղանաւորական հաստատութեանց իւրաքանչիւրը ո՛րքան մասնակցած է օսմ. մաքսատան փոխառութեան ստորագրութիւններուն։ Սոսիէթէ Ժէնէրալ 200 միլիոն ֆրանք ստորագրութիւն ստացած է, Քոնթուար Նասիոնալ տ'էսքոմթ՝ 155 միլիոն, Պանք Ռուվիէ՝ 87 միլիոն, Պանք տը Բարի է տէ Բէի-Պա՝ 65 միլիոն, Քրէտի Էնտիւսթրիէլ է Քոմէրսիալ՝ 50 միլիոն, Պանք Օթոման՝ 43 միլիոն, ընդամէնը 600 միլիոն՝ իւրաքանչիւր պարտաթուղթը 50 ֆր. հաշուով։ Ուրեմն ստորագրուած դրամագլուխը, իւրաքանչիւր պարտաթուղթը 430 ֆր.էն, կը կազմէ 5,160 միլիոն ֆր.։ Աժանս Նասիօնալ կը յարէ թէ բոլոր լրագիրները այդ մեծ յաջողութիւնը կը վերագրեն Վեհ. Սուլթանին ելմտական ուղիղ եւ իմաստուն քաղաքականութեան։ Ստորագրութեանց բաշխումը քանի մը օրէն պիտի հրատարակուի։

—Նախագահ Պ. Լուպէ. այսօր, նախագահեց բժշկական ակադեմիի նոր շէնքին բացման հանդէսին։ Պ. Լուպէ մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ։

ՓՈՐԹՍՄԱՈՒԹ.— Պ. Չէմպըրլէն, այսօր, Հարաւային Ափրիկէ ուղեւորեցաւ Կուտ-Հոբ յածանաւով։ Ճամբայ ելլելու պահուն ժողովուրդը եռանդագին ողջերթ մաղթեց։ Յածանաւը պիտի հանդիպի Ճիպրալթար, Մալթա, Բոռ-Սայիտ, Սուէզ, Աատէն ու Զանզիպար։ Ուղեւորութիւնը ամիս մը պիտի տեւէ։

ՎԻԷՆՆԱ.— Աւստրիոյ նախարարապետ Պ. ֆոն Քէրպէր իր նոր ճառին մէջ յայտարարեց թէ տէրութեան անտեսական միութիւնը պիտի իրականացնէ եւ թէ այդ արդիւնքը ձեռք բերելէ ետքը, պիտի սկսի օտար տէրութեանց հետ բանակցիլ՝ առեւտրական դաշնագրութեանց կնքմանը համար։

ՊԷՐԼԻՆ. — Գերմանիա եւ Անգլիա նաւային ցոյց մը կը պատրաստեն Վէնէզուէլայի դէմ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Երեսփ. Ժողովը ընդունեց Պրիւսէլի շաքարի պայմանագրութիւնը։

ՀՌՈՄ.— Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորը 100,000 ֆր. տուաւ աղքատներուն, Մաֆալտա իշխանուհիին ծննդեան առթիւ։

ՍԱԿԱՐԱՆ

—0—

Ինչպէս անցեալ շաբթու յայտնած էինք, եւ արդէն սակարանական բարձր շրջանակներու մէջ տիրող ոգեւորութենէն ու երեւոյթներէն բացայայտ կ'երեւէր թէ նոր փոխառութիւնը ինչ ընդունելութիւն պիտի գտնէ, իրականացաւ, այնպէս որ թէ՛ հոս եւ թէ մանաւանդ եւրոպական սակարաններու մէջ, նոր փոխառութեան պաշտօնապէս հրապարակ հանուած օրէն քանի մը օր առաջ, ամէն ոք պատրաստուած էր գոնէ քանի մը բաժին խլելու պարզապէս։ Նոյն իսկ բաւեցան թէ կարգ մը հասատառներ ուրիշ Ֆոնտներ ծախած են, այս վերջին նոր Ֆոնտն գնելու համար, որմէ քիչ շատ ազդըուած ըլլալ կ'երեւան միւս թուղթերը։

—Օսմ. քոնսոլիտէն եւ երկաթուղին թէեւ բաղդատաբար բարձր սակ մը չունեին հիմա, բայց միշտ հաստատ կը բռնուին, բաց ծախողներուն չափազանց զգուշաւորութեան հետեւանքով, որոնք կը վախնան այս թուղթերէն բաց ծախելու, որպէս զի մի գուցէ քանի մը անգամներ եղածին պէս անակնկալ բարձրացումներ տեղի ունենան եւ իրենց՝... «հողաթափները առնելու» իսկ ժամանակ չմնայ։

—Անգլիական քոնսոլիտէն եւ ֆրանսական ռանդը իրենց շատ նիհար սակերով գրեթէ անփոփոխ կը մնան։ Կը յուսացուէր որ այդ երկու յոյժ առաջնակարգ արժէթուղթերը, այսչափ իյնալէ վերջ, մինչեւ հիմա ալ եւս գտնէին իրենց նախորդ վիճակը։ Թրանսվալի թուղթերուն անկումն ալ կը վերագրուի սա՛ զրոյցին թէ հարաւային Ափրիկէի ուրիշ նորաստաց երկիրներու պէս Թրանսվալ ալ կարգ մը դրամական պայմաններու պիտի ենթարկուի։ Գալով սպանիականին, կը կարծուէր թէ ցարդ աւելի բարձրացած պիտի ըլլար, հարուստ եւ փորձագէտ ձեռքերու մէջ գտնուելուն համար, բայց Սպանիոյ ներքին քաղաքականութիւնը քիչ մը խոշընդոտ կ'ըլլայ։

Մ. Հ.

—Սակարանի 15 օրուան հաշուեյարդարումը կատարուելով քոնսոլիտէի 26.30 փարա եւ Երկաթուղիին 115.50 ֆր. գին որոշուեցաւ. վերջնական Ռէբօռ 1000 քոնսոլիտէի 85 ղրշ. եւ երկաթուղիի հատին 7½ սանդիմ Տէբօռ որոշուեցաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 12 Նոյեմբեր			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	29	37½
Ամէնէն բարձր գին	»	29	37½
Ամէնէն վար գին	»	29	31
Րումէլիի Երկաթուղի գոց.	ֆր.	116	12
Ամէնէն բարձր գին	»	116	12
Ամէնէն վար գին	»	115	25
ԲԱՑՈՒՄ 13 Նոյեմբեր			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	29	31½
Րումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	115	75
Շիրքէթի Խայրիէ		29	20
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.		0	10
Սօս. Օթմ. Տանձ է Վալէօռ		0	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		3	82
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	52
» ժուիսանս		1	32
» պարտաթուղթ		497	—
Զարաֆ Կ. Պոլսոյ		490	—
Թրանսվալ		125	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		264	—
Կավքիոմ		74	—
Անատոլուի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	35
« պարտաթուղթ «		517	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 25 Նոյեմբեր			
Անգլիական Քոնսոլիտէ		92	87
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.		54	25
» » » Գ. բաց.		27	25
» » » Դ. գոց.		27	12
Օսմանեան Պանքա		13	25
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		42	—
» Մօնօբօլ		44	—
Պուլկարական 1888		92	—
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		107	25
Տօմինիալ		106	—
Թրանսվալ		4	87
Այտին երկաթուղի		14	—
Փոխանակագիր		25	33¾
ՓԱՐԻԶ, 25 Նոյեմբեր			
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		98	75
» » 3½ %		97	87
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. } բաց.	Ղրշ.	27	60
} գոց.	»	27	50
» » » Բ.	»	55	40
» » » Գ.	»	30	42
Օսմ. Կայս. Պանքա	ֆր.	580	—
Օսմանիէ	»	—	—
Րումէլիի երկաթուղի	»	118	50
Օսմ. մաքսատուն	»	465	—
Օսմ Ռէժի	»	346	—
Բրիօռիթէ Թիւրք 4 %	»	495	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1065	—
Իտալական Ռանթ	»	103	25
Սպանիական արտաքին	»	83	10
Թրանսվալ	»	124	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	135
Դրամադեղչ	»	—	—
ՊԷՐԼԻՆ, 25 Նոյեմբեր			
Ռուպլը	ֆր.	—	—
Րումէլի երկաթուղի	»	122	50
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	102	10
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	255
ՎԻԷՆՆԱ, 25 Նոյեմբեր			
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆր.	239	20
Րումէլի երկաթուղի	»	111	50
Օսմ. Ռէժի	»	327	—
ՊՐԻՒՍԷԼ, 25 Նոյեմբեր			
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		27	45
Րումէլի երկաթուղի		116	—

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

ԽԱՆԻ ԳԱՐԵՋՐԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ՑԱՐԿԸ

(Ճիլօ Զաչուքճեանց դէմը)

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն՝ երաշխաւորեալ։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

ՆՈՐՏՏԱՅՉԷՐ ԼՈՅՏ

NORDDEUTSCHER LLOYD
Paquebot poste Impérial Allemand

Նիւ Եորքի գիծ, Ճեպընթաց

ՔՐՕՆՓՐԻՆՑ-ՎԻԼՀԷԼՄ, Պրէմէնէն Շէրպուրկ 4 Նոյ.
ՔԱՅԶԷՐ ՎԻԼՀԷԼՄ ՏԷՐ ԿՐՕՍԷ, Պրէմէնէն Շէրպուրկ 18 »
ՖՐԻՏՐԻՀ ՏԷՐ ԿՐՕՍԷ, Պրէմէնէն Շէրպուրկ 8 »
ՔԷՄՆԻՑ, Պրէմէնէն Շէրպուրկ 15 »
ՔԱՍԷԼ, » » 22 »
ՖՐԱՆՔՖՈՒՐԹ » » 29 »

Աւստրալիոյ գիծ

ԿՐՕՍԷՐ ՔՈՒՐՖՕՒՐՍՏ, Ճէնովա-Նափոլի, 5/18 Նոյմ. եւ պիտի երթայ Քոլոմպօ, Ատէլաիտ, Մէլպուրն եւ Սիտնէյ ու Սիտնէյի մէջ Նորտտայչէր Լոյտի միւս շոգենաւերուն հետ հաղորդակցելով պիտի երթայ Քուինսլէնտ, Նոր Կուինէա, Մաքասար, Պադավիա եւ Սինկափուր։

Պրեմէն-Պալթիմորի գիծ

ՔՕԼՆ, Պրէմէնէ Պալթիմոր 6 Նոյ.
ՇԹՈՒԹԿԱՐԹ » » 20 »

Պրեմէն-Կալվեսթոնի գիծ

ՔԷՄՆԻՑ, Պրէմէնէն 15 Նոյ.

Պրեմէն-Կուպայի գիծ

ՄԱՆՑ, Պրէմէնէ, 14 Նոյ. եւ Հավանա, Սիէնֆուէկօ, Մանզանիլօ եւ Քուպա պիտի երթայ։

Պրեմէն-Պրազիլիոյ գիծ

Հանդիպելով Բէրնամպուքօ Պահիա, Ռիօ Ժանէյրօ եւ Սանդոս։
ԱԽԷՆ, Պրէմէնէ, 15 Նոյ.
ՊՕՆ, » 29 »

Պրեմէն-Լաբլադայի գիծ

ՔՖԱԼՑ, Պրէմէնէ, 8 Նոյմ. եւ պիտի երթայ Մոնթէվիտէօ եւ Պուէնոս Այրէս։
ՆՈՐՏԷՐՆԷՑ, Պրէմէնէ, 22 Նոյմ. եւ պիտի երթայ Մոնթէվիտէօ եւ Պուէնոս Այրէս։

Ծայրագոյն Արեւելքի գիծ

ՊՐԻՆՑԷՍ ԻՐԷՆԷ, Համպուրկէն, 13 Նոյ. եւ պիտի երթայ Քոլօմպօ, Բէնանկ, Սինկափուր, Հօնկ Քօնկ, Շանկայ, Նակազաքի, Հիօկօ եւ Եօքոհամա։
ՏԱՐՄՇՏԱՏ, Պրէմէնէ, 26 Նոյ.

Ծայր. Արեւելքի գիծ, միայն ապրանքի։

ՆԻՒՐԷՆՊԷՐԿ, Նոյմ. 13ին, Պրէմէնէն, եւ պիտի երթայ Բորդ Սաիտ, Բէնանկ, Սինկափուր, Հօնկ Քօնկ, Շանկայ եւ Եօքոհամա։

Պիտի ընդունի ապրանք եւ ուղեւոր վերոյիշեալ նաւահանգիստներուն համար։

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Գործակալներուն

Կ. ՀԱՄՊԱՐՁՈՒՄԵԱՆ եւ Ֆ. ՏԷՖՈՒԱՆ
Կալաթա, Գարաքէօյ Եէնի խան, Թիւ 21

Ծան.—Գործակալները յանձնառու կ'ըլլան ապրանքները ուղղակի Կ. Պոլսէն փոխադրել յիշեալ նաւահանգիստներէն մէկը։

Eau minérale naturelle
Krondorf
la meilleure boisson de table et rafraichissante.

HUILE DE HOGG

ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

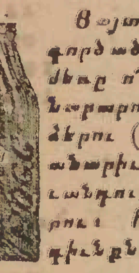

Ցայտնի է թէ մօրուի ձկան իւղի գործածութիւնը, մանաւանդ մի մեծ ո՛րքան օգտակար ու յանձնարարուած է փափկակազմ ու մեծերու (երեկ մարդ, կին ու տղայ) անարիւնութեան և կուրծքի հիւանդութիւններէ տառապողներու։ Բայց անոր փրկարար օգուտները ձեռք բերելու համար պէտք է որ այդ իւղը զուտ ու առաջին կարգի ըլլայ։ Հետեւաբար պէտք է զգուշանալ կեղծերէն ու ստորին տեսակներէն որոնց հրապարակին վրայ կը ծախուին և որոնց գործածութիւնը աւելի վնասակար է քան օգտակար։

Գ. Հօկ Թէր-Նէօվի մէջ հնարաններ ունի, ուր մօրուի ձկան իւղը մեծ խնամքով կը հանուի։ Այս իւղը, անապակ անթառութեամբ, հաւանաբար շիշերու մէջ դրուած է, որ ամէնուն ծանօթ է և Բարիզի Իւնիոն ալ Ֆարմաքալ ընկերութեան կողմէ երաշխաւորութեամբ գոյ մը կնքուած է։ Բոլոր նշանաւոր բժիշկները կէս դարէ ի վեր հիւանդներուն այս ձկան իւղը կը յանձնարարեն։ Կեղծերէն և նմանութիւններէն զգուշանալ։ Հօկի մօրուի ձկան իւղը կը ծախուի դեղագործներու և դեղավաճառներու քով։ Մեծ աւրէն է Բ. Բ. Հօկ, 2 Թիւ, Քասթիլիօն Բարիզ։

Մեծաքանակ կը ծախուի Էռնեստ Մ. Անիի քով Հորասչի խան, Պոլիս։

ՏՈՔԹՈՐ Ց. ԱՐԱՔԵԼ

Ուսեալ ատամնաբոյժ Բարիզի

Բ Սիրքէ ... Թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ք. Թ.)։ ... Սիրքէճի ... Նոյնպէս հիւանդի երթալ օրերը ժամադրութեամբ։

Աղքատաց ձրի 490

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ

ԱՆՍԱՍՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արքայական հրամանագրով արտօնուած 1853 տարւ. 26ին կառավարութեան հսկողութեան տակ

Պերլինի Վիքթորիան Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ապահովագր. դրամ Մր. 967,321,496

Պահեստի դրամ Մր. 270,096,743

ՊԵՐԼԻՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, ծեր, աղէտ, ցիւտիս թոշակ, ևն.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ առանց բժշկական քննութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ տղոց ու աղջկերու համար օժիտ մը, շաբաթական փոքր վճարումներով.—(Մեծ-ծայր պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

Ապահովագրութիւն ողջմնացի, երկաքուղի, թիւրեւի ևլն. արկածներու դէմ ամբողջ կեանքին համար, շաբաթական փոքր վճարումով մը, օրինակ ՄԷԿ ՖՐԱՆՔԻ և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (52 շաբաթ, այսինքն 52 ֆրանք), այս ամբողջ կեանքին համար ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր.՝ մահուան պարագային, 15,000 ֆր.՝ արկածէն առաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Ընկերութեան Դրամատունը.—ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱ. ՊԱՆՔԱ

Ընդհ. Գործակալ,—ԷՄԻԼ ՎՕԼԼ

Ղալաթիա. Օսմ. Պանքայի ... Թիւ 7, 8, 9.

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ 1892

Թուականը

(20 Հէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ ԵԷՆԻ խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը ԵԷՆԻ համի Հ-վուղը փողոց Օսմ. Նամակատան դէմը։

Ենթ-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զաօխ

Մարբուճճըլար Զարըըը խան Թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

Ա Ն Ք Ը Ր

Հիմնեալ 1858ին

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒԱԾ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆԸ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՏԱՐԱԾԵԱԼԸ

Երաշխաւորութեան գումար Քր. 168,000,000

Վճարեալ գումարներ Ֆր. 277,000,000

Թուրքիոյ եւ Յունաստանի համար ընդհանուր գործակալ

ՍԻԿՖՐԻՏ ԱՍԼԷՐ

Սթամպօլ Ասպուս էֆէնտի խան

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորութիւն գոյքը՝ Ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնները՝ Ֆր. 34,000,000

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը և որոնց կը պատկանի բոլոր շահերը։ 1901ին ապահովագրեալներու վճարուած շահը մինչեւ օրս գումարը՝ Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ամերիկեան բոլոր մինչեւ հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ կը յանձնուած բոլիսներէն աւելի առաւելութիւններ կը շնորհէ։ Ընկերութիւնը յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է ...

... 30 օր պայմանաժամ ... մինչեւ 5 տարի վերստին յարուցանելու ... 5 առ 100 տոկոսով ... Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար ... ապահովագրեալը ... ապահովագրեալներ։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր գոյքերէն ալ ունի որ աշխարհի մէջ բարդ գտնուած պայմաններէն աւելի է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել։

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

Ճ ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ

Քննիչ Պատուիրակ

Ա. ԶՈՒՀՐԱՃԵԱՆ

Պոլիս Հուիթօլ խան

Վոյվոտա փողոց, Վիթալիս խան

Ղալաթիա

ԳԱՐԱՃԻ'ԷՐ ՍԱՆՃԼԱՐԸ

ԼԵԱՐԴԻ ԽԻԹԵՐ

Անո՛նք որ դժբախտութիւն ունեցած են լեարդի խիթերու (գարաճիյէր սանճըլարը) և թարկանցին ցաւէն որ և ոչ մէկ ցաւ, ո՛չ մէկ խոստում այս խիթերուն չափ սաստկութեամբ կը նեղէ մարդը։ Հիւանդը ցաւերուն սաստկութենէն ո՛չ երկայ նստիլ, ո՛չ ալ անկողինին մէջ հանգիստ ընել, շրջուն վերմակը կը ճանկռտէ ... կը թափէ ու կը հեծէ։

Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք որ ... հիւանդութիւնը հիմա կը բժշկուի օրական երեքէն վեց դեղահատ առնելով Ֆրանսայի առողջ ախտորոշ բժիշկ ... Տուգա. Տպագիր պատրաստուած դեղահատները, այսինքն՝ pilules hepatiques du docteur Dugas ... Ցաւերը ... ու լեարդի ամէն տեսակ հիւանդութիւն ... (սաֆրա) և դեղնութիւն (սարըլըգ) և մաղձի ու լեարդի այլ հիւանդութիւններ ... հապար ...

Կը ծախուի Կ. Պոլիս Պաղչէ գաբու Բրիչիւքեան դեղարանը, Սուլթան Համամ Մէյտէ Լինօս և Պօնտեցիանոս դեղարաններու և ուրիշ ամէն տեղ։

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի Պօրտոյի. Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք

Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ
Բամսէզ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէյպըզ	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Ափինըս	2000
Օսմանլի	3000	Կասըրնի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիւյէտ	1500

Դիմել առ Ժ Վ ՈՒՈՐԹԸԼ և Ընկ

Ռեթրօյ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

194 31 Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան դնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական եւ շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բէրա
- 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 եւ 343 կրկին
- 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։

Կալաթա
- 1. Սինկէր խան Թիւնէլի եառւ
- 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։

Պոլիս
- 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2
- 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։

Սկիւտար Չարշը պօյը, Թիւ 120։

Դասերը եւ Նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բէրա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզօղլուի տունը։

Արիս եւ Ընկ

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ եւ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1889ին

Կ. ՊՈԼԻՍ

Թահտաքալէ

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Առաւելագոյն վերջին կատարելագործեալ թեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ ու եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամեն-նուրբ հոտեղէններ ինչպէս նաեւ թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ օճառներ։

Տեսակի ազնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանքներու դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու զիջողութեան առաւելութիւնը, ...

Մեծաքանակ կը գնուին բոլոր ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրոսդի Պաք և կ. Ի. ճէնէտ Որդւոց վաճառատուններու, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց ու ի սպառ ... անոնց ...

ԲԱՐԻԶ.—	Պ. Պ. Լաքառիէր Որդի եւ Ընկ. 28.—Ռիւ Շանթօտէօն։
ԳՈՄՍԱՑ.—	Պ. Պ. Ալպար եւ Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—	Պ. Մ. Գալֆաեան.
ԳԱՀԻՐԷ.—	Պ. Հ. Ռոզանթալ.
ՌՈՒՍՉՈՒՔ.—	Պ. Պ. Կ. Ինճիճեան Որդիք.
ՎԱՌՆԱ.—	Պ. Կէռոն Արտիթի
ԶՄԻՒՌՆԻԱ.—	Պ. Հայնրիխ Վառնինկ.
ՍԵ.ԱՆԻՔ.—	Պ. Տինօ Ֆէրնանտէզ.
ԻՒՍԿԻՒՊ.—	Պ. Մ. Քափուանօ.
ՊԷՅՐՈՒԹ.—	Պ. Ֆրանքէլ Նիֆֆնէր.
ՍԱՄՍՈՆ.—	Պ. Պ. Պետրոսեան Եղբարք.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ.—	Պ. Արիս Կ. Ինճիճեան.
ՈՒՐՖԱ.—	Պ. Պ. Վ եւ Ս. Մեծատուրեան
ԻԶՄԻՏ.—	Պ. Յակոբ Մուշեղեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ.—	Պ. Յակոբ Բոզվալեան.

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ
Ալպանօ	1089	Դօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէքթ	3607	Դօնկօ	2906	Կրօմնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Դորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Սիրիօ	1735
Արիօսգօ	237	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	372	Միլօ	1057	Սէէրօ	1200
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաւօ	1718	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտալօ	5540	Օթիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէլլօ	1671	Էլտորատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Գալիպսօ	1387	Էրագօ	1841	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլպինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիբրալօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Ցիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանդրօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Հօրասիօ շոգենաւը, նա ապէտ Բ. օֆթ, ընդհանուր վաճառք ... Հալէն ... ած է

Թօֆիօ շ գէն ... ընդհանուր ... ժամ կը բեռնաւորի ի Հալ

Դիմել առ գործակալս Տ. ՀԻԼՖ ԷՆՐԻՔՕՑ

Թւ. 23—24 Քիւլիւք Մեյտէն խան Ղալաթիա 377

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան Երթեւեկութիւններ

Գշ.	25/12	Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Գշ.	26/13	Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ, հաղորդակցու. թիւն Աղեքսանդրիաէն Բոր Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ, Թարապուլուս-Շամ.
Գշ.	26/13	Պուրկազ, Վառնա, Օտեսա ժամը 3ին յետ միջօրէի.
Եշ.	27/14	Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, եւ. Պաթում ժամը 8ին միջօրէէն առաջ
Եշ.	17/14	Սեվաստոպօլ ժամը 9ին միջօրէէն առաջ։
Ուր.	28/15	Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Շբ.	29/16	Տարտանէլ, Միտիլի, Իզմիր, Քիոս Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սաիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ից յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Տ Ամէն ... Բարիզի համար։

Առաջին կարգ 245 ֆրանք. Բ. կարգ 175 ֆ. ... Տեղեկութեանց համար դիմել ... Թ. ... Հ ... Ղալաթիա ...

516 Թ. ՌԸՍՊՈԼ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանող շոգ.

Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ
Վիքթօրիան	10500	Ֆլավիա	3500
Արմէնեան	10500	Էմիրչիըն	3500
Քէսթրիան	10500	Արրէքն	3000
Լանքասթրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պոսթոնիան	8000	Ալգաչիըն	2500
Ֆրրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինձօ	900
Վալօնիան	3700	Օբօրթօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանք ... կը խնդրուի իրենց ապրանքը ... Ղալաթիոյ ... շոգենաւին ժամէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ

ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Ղալաթիա, ... Հէն տեղ

600

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որք ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քամպանիա	[illegible]
Լուքանիա	12950	Վէրիա	[illegible]
Քամբանիա	12950	Բավիա	[illegible]
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	[illegible]
Ումպրիա	8128	Սիպրիա	[illegible]
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	[illegible]
Կէրվիա	7392	Ալէբբօ	[illegible]
Ուրանի	7269	Շէրանուէ	[illegible]

Դիմել առ ՃՈԼԻ և ՍԻԿԸՐ

Joly et Seagor

... Թիւ 6 7 8 Ղալաթիա ... փողոց 255

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆԻՆ ԴԱՍԱԳԻՐՔԸ

9. Իֆլաս, մլակել, Իֆլաս կ'ածանցի ոչ թէ Ֆէլսէնքէն (ղակութիւն), այլ Ֆէլսէն, ուստի եւ կը նշանակէ «լոյծոլիլ, երջանկանալ, բարւոքիլ, ուղղուիլ, բարեկեցիկ վիճակ մը ստանալ, փրկուիլ,» ու ածականօրէն խոկ կը գործածուի, «Օնուն իֆլաս օլամազընը (ֆէլահ պուլամազընը) ագլ քէսմէզ» — «Գիւսարէ իֆլաս օլմազը կիթմոր». — «Օ ատամըն իֆլասը միւմքին տէյիլ տիր, իֆլաս օլաճաղը եօգ տըր, իֆլաս պուլմաեաճագ տըր»։ Կ'երեւի թէ ուզուած է պարզապէս բանագրօսիկ նշանակութիւն մը տալ իֆլասի, լօկ բոլանն նետ նմանողութեանց բերելու համար սա խօսքին մէջ. «Ֆիլթզարի տիմաղը իֆլաս, վէ գուլվէի միւֆէթթիրլէրի բոլան ըլա օլուր» (Ցառաջաբան)։

10. Խուրճ, քսակ.—Խուրճ կը նշանակէ քակեղէթ (besace, sacoche)—Հէյպէ, բէրդի, պայուսակ (bissac, bourse). — Քեսէ, քսակ (bourse). — Զուվալ, բորպա, պարկ (sac), — Խուրար, խուրար, քուրձ, ձամբրուկ (sac en crin). — Աշքեր չանթասը, կաշեայ պայուսակ (havresac), —Աւճը չանթասը. չագորը (gibecière), —Բօսթա չանթասը, խուրճու, թղթատարական պայուսակ (valise postale), ևլն.։ Կարդալով թ. 32 աւանդագիրը, կը զարմանանք թէ ինչ հարկ կայ անոգին խուրճի մը ալքին մէջ դնել երկու հարիւր ոսկիի գումար մը, մինչդեռ կարելի էր այդ գումարն աւելի չըզքին (դրամածրար, group) մը կամ գոնէ պարզ քեսէի (քսակ, bourse) մը մէջ։

11. Ճէնազէ, թաղող (°), Ճէնազէ (նիմը իւսքիւնով) է «մեռեալ, մարմին, դիակ» (mort, corps, cadavre), իսկ դաղաղ, «թապութ» (արբ. թէպէվվիւթի աղաւաղումը, cercueil, bière)։ Ցայտնի է թէ «ճէնազէ նէմազը, ճէնազէ ալայը, ճանըը ճէնազէ» կը թարգմանուին ո՛չ թէ «դաղաղի աղօթք, դաղաղի թափօր, կենդանի դագաղ», այլ «մեռելի աղօթք, յուղարկաւորութեան հանդէս, կենդանի դիակ»։ Եթէ երբեք կ'ուզուի այդ բառով «դագաղ» նշանակել, հարկ է արտասանել ճէնազէ, (նիմը էսրէով)։ Տե՛ս թ. 168. «Ճէնազէնէ րէֆագաթ իտէն, ճէնազէնի Գաչըրան, ճէնազէ իչին տուա օգուեան»։

12. Միգրոսգոբ, խոշորացոյց.— Միքրոսքոբ է «մանրադէտ» (խոշորատեսին, microscope), իսկ խոշորացոյց «բէրթէէվտուզ» (loupe). սակայն քանի որ խնդիրը թեղանի ու աւէլի թելերը համրելու եւ տարբերելու վրայ է (Տե՛ս թ. 55 պատմանագիրը), կարծեմ հարկ էր ընագրին մէջ իսկ միքրոսքոբի տեղ գործածել ֆօնը-Ֆիլ (compte fils). Տե՛ս այս բառն ու պատկերը Գամուսի Ֆրանսէզի, էջ 553։

13. Միւսապին, փորձանւորք. — Միւսապին, ըի. միւսապ, եզ. խապաբ, խմի միթոլն ըլլալով կը նշանակէ «վարակեալ, արկածեալ, ենթակայ, զոհ» (atteint, affecté, victime). «Հարիգ միւսապիննի» (հարիգզէտէկեան, հրկիզեալներ, «Զօլէրա միւսապինի», հողախտէ վարակուածներ, «Հարէքէթի արզ միւսապինի», գետնաշարժի արկածեալներ. «Միւսապինի մէսավի մանէասընտա օլան, Մօլութեանց Զռնէր նամըյլա մէվսում օլան էսէրի պէնտէկեանէմին դապ ու նէշրի» (թ. 134), «Սէքթէի տիմաղիյէ (apoplexie cérébrale) միւսապ օլուպ» (թ. 188)։ Իսկ փորձանւորներ (այսինքն, փորձութեան կամ փորձանքի ենթակայ եղողներ) է «Կիրիֆթարի մէսաիպ, տիւչարի ֆէլաքէթ օլանլար, պէլայի նուէհանիյէ, աֆէթի տաճիյէէ ուղրաեանլար» (tentés, éprouvés)։

14. Մուխթէլլիթիւշուուր, խելապրած (°) — «Մուխթէլլ», ար. «մուխթէլլէ», իգ. է խանգարուած, վնասուած, աւրուած (dérangé, endommagé gâté), «շիւուր» խելք, իմացականութիւն (intelligence). ուստի «Մուխթէլլ իւշշուուր», խելայեղ, խելագար (aliéné), ինչպէս եւ «շիւուրունա խալէլ կէլմէք», խելագարիլ (s'aliéner) «Մէզպուրէ մուխթէլլէթթիւշշիւուր օլուպ» (թ. 177)։

15. Նաչիզանէ, ողորմական (°), — Իբր անընդան, չնչին, խոնարհ, ղուղնաքեայ, (լաչէյ հիւքմինտէ, օլարագ, nul, vil, sans valeur, humble). «Հէտիյէի նաչիզանէմ», «Նաչիզանէ թագտիմ գըլընար», «Իշպու էսէրի նաչիզանէմիզ» (Ցառաջաբան)։

16. Շէֆգաթբէրվէր, կարեվէր (°). — Շէֆգաթ է «Գորով, խանդաղատանք, գութգութանք, աղապատանք» (affection, tendresse), բէրվէր, «սնուցանող, տածող, սիրող». ուստի «շէֆգաթբէրվէր» է գորովասէր, գորովալիւած, խանդակաթ (շէֆգաթըը, tendre, affectueuse). «Բէտէրի շէֆգաթբէրվէր» (թ. 260). Իսկ կարեվէր է ծանրապէս, խորապէս վիրաւորուած. «Կարեվէր խոցել» (ազըրճա, միւհլիք սուրէթտէ մէճրուհ, ճէրհ իթմէք, blesser grièvement, donner un corp mortel)։

17. Պաղր, թոք. — Պաղր է «լեարդ» (քէպիտ, գարաճիյէր, foie), րիէ, «թոք» (աճիյէր, զիւչ, poumon). իսկ «Տաղըն Պաղըը» է լերան կող, կուշտ (flanc):— «Պաղըը էէլէյի», վէրտ (cotte de mailles). — «Պաղըը գարա,» բազմավիշտ, վշտաբեկ եւայլն։

18. Պանգ, սեղանատուն.— Պանգ կամ Պանգա է «դրամատուն», իսկ սեղանատուն, «եէմէք օտասը, դաամ սալօնու» (salle à manger)։ Անօգուտ է պնդել թէ «քանի որ banquier կը նշանակէ սեղանաւոր, ուրեմն banque ալ պէտք նշանակէր սեղանատուն, իբր սեղանաւորի տուն» ի հարկէ անհեթեթ պիտի ըլլար «Ֆրանսա Պանգասըն թարգմանել «Ֆրանսական Սեղանատուն» կամ salle à manger française:

19. Պիլանչօ, վաճառագիր,—Պիլանչօ է «հաշուեկշիռ» (bilan, միւվազէնէ տէֆթէրի, մազպուպթ վէ մէսֆուաթ տէֆթէրի, ալաճագ վէրէճէք տէֆթէրի). «Պիլանչօսունու թանզիմ, թէրթիպ իթմէք», պատրաստել, շինել իր հաշուեկշիռը (dresser, faire son bilan). — «Պիլանչօսունու իդաս իթմէք, ըղհարը իֆլաս իթմէք», իր հաշուեկշիռը յանձնել, սնանկանալ (déposer son bilan). Պիլանչօի մասին տե՛ս Առեւտրական Օրինագրքին հրդ յօդուածը. — Inventaire է վաճառագիր, վաճառացուցակ, բնչագիր, նաեւ այլուր՝ կանացուցակ, կանագիր, «Էշեայի մէվճուտէ տէֆթէրի, միւֆրէտաթ տէֆթէրի». իսկ Balance de vérification է փորձակշիռ, «Միզանճաթ վէ խուլասաթ միւվազէնէ տէֆթէրի»։ Մ. Նուպարեան ու Ե. Տէմիրճիպաշեան Facture (ֆաթուրա) բառը կը թարգմանեն «վաճառագիր», իսկ Ն. Տիւզէնճեան «հաշուեցուցակ»։ Կարելի էր ըսել հաշուեցոյց։

20 Սիւքունէթ, լռութիւն, — Սիւքունէթ, որ չինծու բառ մըն է սիւքունէ կազմուած, կը նշանակէ «հանդարտութիւն, խաղաղութիւն, հանգիստ» (calme, tranquillité, repos). «Տէնիզ սիւքունէթ պուլտու», — «Հէվա քէսպի սիւքունէթ էյլէտի», — «Սըլթնաթը կէշիփ պիր աղ սիւքունէթ բէյտա իթմիշ», — «Տէնիզ աշէսպէ անէսթէ թալիփ միզաճ խաշխաշը լէհճան կիպի սիւքունէթիւղ ուլունմա» (Եուսուֆ Քեամիլ փաշա). —«Պիր աղ սօնրա էնէ սիւքունէթի լէհալ, սէքինէթի մէյլալ ղապլատը» (Սաֆվէթ Նէզիհի, Թէէհիւլ Ասլէ Մինտէ։ Իսկ լռութիւն է «Սիւքութ, խամուշի» silence «Ճամիին սիւքութու մուսիգի էսրինէ կէչէր»։

21. Փասըալ, պուրակ (°) ասուի. Փասըալ է պրակ (pièce), իսկ պուրակ անտառակ, «գօրու, օրմանճըգ» bocage «Վէ 21 արշըն 2 կիրան դուլու օլան պիր փասթալըն վէզնի 11 գրէէ կէլէճէկ» (թ. 55)։

22 Փիյաց, սակարան.— Փիյացա կամ փիյացա (իտ. piazza) կը նշանակէ—առեւտրական կամ սեղանաւորական հրապարակ (place). «Փիյաց ֆիթաթը», հրապարակի գին (cours de la place du marché), — «Փիյաճա, փիյացա ֆիթաթը (րաֆճի իւզըէ», հրապարակի գնով (au cours de la place). Իսկ սակարան է «Պօրսա» (իտ. borsa, ֆր. bourse).

(Շարունակելի)